

Alkoholkonsumtionen i Sverige 2001–2021

CAN Rapport 212
Björn Trolldal

Förord

Monitormätningarnas huvudsyfte är att ge en bild av den totala alkohol- och tobakskonsumtionen i Sverige, där både registrerade och oregistrerade källor inkluderas i beräkningarna. Mätningarna startades i juni år 2000 och har sedan dess pågått kontinuerligt. Ungefär 385 000 respondenter har intervjuats i mätningarna sedan starten. CAN har haft ansvaret för Monitormätningarna sedan 2013. Den delen av Monitormätningarna som rör alkohol finansieras av Systembolaget.

I den här rapporten presenteras aktuella beräkningar av den totala alkohol-ansaffningen och de olika registrerade och oregistrerade delmängderna till och med 2021. Beräkningarna redovisas för hela den aktuella perioden 2001–2021, men med fokus på förändringar mellan åren 2019 och 2021. Detta gör det möjligt att studera effekterna av pandemin under åren 2020 och 2021 sammantaget. Dessutom redovisas förändringar under 2021 jämfört med 2020.

Rapporten har författats av Björn Trolldal. Även Tony Nilsson och Martina Zetterqvist har på olika sätt bidragit i arbetet med rapporten. Ida Ömalm Ronvall och Anette Palmquist har korrekturläst och språkgranskat rapporten.

CAN vill passa på att tacka alla som har medverkat i Monitormätningarnas frågeundersökning eller som på annat sätt har bidragit till mätningarnas genomförande under åren.

CAN är ett nationellt kompetenscentrum som tar fram och sprider kunskap om alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar. Vi följer konsumtions- och skadeutvecklingen genom undersökningar och forskning. Myndigheter och organisationer använder kunskap från CAN som underlag för beslut och insatser. Vi är en del av civilsamhället och i vår styrelse finns representanter för våra medlemsorganisationer. Där finns även olika myndigheter representerade

Stockholm, oktober 2022

Charlotta Rehnman Wigstad

Direktör CAN

Innehåll

Sammanfattning.....	4
Inledning.....	10
Resultat	14
Inledning.....	14
Registrerad, oregistrerad och total alkoholanskaffning.....	14
De olika anskaffningskällornas andelar av respektive dryck	22
Dryckernas andelar av respektive anskaffningskälla	24
Registrerad och oregistrerad anskaffning av respektive dryck.....	26
De olika dryckernas andelar av den totala anskaffningen	32
Avslutande sammanfattning.....	35
Referenser.....	36
Bilaga 1: Tabellbilaga	39
Bilaga 2: Material och metod.....	49

Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN

ISBN 978-91-7278-344-7
urn urn:nbn:se:can-2022-9

Sammanfattning

I den här delen av Monitormätningarna beräknas den totala alkoholkonsumtionen i Sverige genom att summera den registrerade delen av konsumtionen med den oregistrerade delen. Den registrerade delen utgörs av alkohol som säljs genom registrerade försäljningskanaler i Sverige, det vill säga på Systembolaget, restauranger och i livsmedelsbutiker. Den oregistrerade delen består av: alkohol som förs in i landet i samband med resor, hemtillverkning, köp av smugglad alkohol och köp via internet. (Systembolagets försäljning online ingår dock i Systembolagets registrerade försäljning.) Den oregistrerade delen av konsumtionen kartläggs med hjälp av frågeundersökningar riktade till ett representativt urval av befolkningen mellan 17 och 84 år.

Som ett komplement till de traditionella telefonintervjuerna erbjuds, sedan årsskiftet 2019/2020, alla respondenter med mobiltelefon möjligheten att besvara frågorna via ett digitalt formulär via en sms-länk. De som inte besvarar enkäten på detta sätt blir uppringda på samma sätt som tidigare. Det gäller även de som bara har fast telefoni.

I den här rapporten presenteras aktuella beräkningar av den totala alkoholanaffningen och de olika registrerade och oregistrerade delmängderna till och med 2021. I rapporten redovisas dock framför allt uppgifter för tioårsperioden 2012–2021 som är uppdelad i två delperioder. Den första består av åren 2012–2019a, som är baserad på den gamla metodiken och åren 2019b–2021, som är baserad på den nya metodiken. Dessutom redovisas förändringar i anskaffningen av de olika delmängderna under 2021 jämfört med 2020. För att studera effekterna av pandemin redovisas även förändringarna mellan åren 2019 och 2021. Detta gör det möjligt att studera effekterna av pandemin under åren 2020 och 2021 sammantaget. Anskaffningen anges i, eller är baserad på, liter ren (100 %) alkohol per invånare 15 år och äldre.

Effekter av pandemin under åren 2020 och 2021

Sammanfattningsvis kan det konstateras att alkoholkonsumtionen sjönk med 3,5 % under pandemiåren 2020 och 2021 sammantaget. Den registrerade försäljningen ökade kraftigt. Under 2021 hade den en andel av 87,7 % av den totala anskaffningen. Systembolagets försäljning ökade med 11,6 %.

Den oregistrerade konsumtionen sjönk betydligt. Dess andel av totalkonsumtionen uppgick till 12,3 % under 2021. Både resandeförseln och köp av smugglad alkohol minskade kraftigt under de båda pandemiåren sammantaget.

Den totala alkoholkonsumtionen

Konsumtionen under 2021 jämfört med 2020

- Under 2021 uppgick den totala konsumtionen till 8,67 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre. Det är en ökning med 2,4 % jämfört med 2020 då konsumtionen var 8,47 liter, se tabell 1.
- Den registrerade *andelen* av den totala konsumtionen uppgick till 87,7 % under 2021. Det är något lägre jämfört med 2020.
- Den oregistrerade *andelen* uppgick till 12,3 % under 2021, vilket är något högre jämfört med 2020.

Konsumtionen under 2021 jämfört med 2019 (pandemieffekten)

- Den totala konsumtionen var 3,5 % lägre under 2021 jämfört med 2019, det vill säga året innan pandemin, se tabell 1.
- Den registrerade *andelen* av den totala konsumtionen uppgick till 87,7 % under 2021, vilket kan jämföras med 79,5 % under 2019. Det är en ökning med 8,2 procentenheter jämfört med 2019.
- Den oregistrerade *andelen* uppgick till 12,3 % under 2021. Det är en minskning med 8,2 procentenheter jämfört med 2019.

Tabell 1. Den totala konsumtionen i ren alkohol per invånare 15 år och äldre, samt andelarna registrerad och oregistrerad konsumtion åren 2019, 2020 och 2021.

	Förändring				
	2019	2020	2021	2019–2021	2020–2021
Totalt	8,98	8,47	8,67	-3,5 %	+2,4 %
Andelen registrerad	79,5 %	88,1 %	87,7 %	+8,2 procentenheter	-0,4 procentenheter
Andel oregistrerad	20,5 %	11,9 %	12,3 %	-8,2 procentenheter	+0,4 procentenheter

De registrerade delarna av konsumtionen

De registrerade delarna under 2021 jämfört med 2020

- Under 2021 uppgick den registrerade delen av konsumtionen till 7,60 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre. Det är en ökning med 1,9 % under 2021 jämfört med 2020.
- Både Systembolagets och restaurangernas försäljning steg under 2021 jämfört med 2020. Folkölsförsäljningen sjönk något.
- Systembolaget ökade sin försäljning med 0,4 % under 2021 jämfört med 2020 och försäljningen på restauranger ökade med 20,7 %.
- Försäljningen av folköl sjönk med 2,3 %.

De registrerade delarna under 2021 jämfört med 2019 (pandemieffekten)

- Den registrerade konsumtionen ökade både under 2020 och 2021 och var 6,5 % högre under 2021 jämfört med 2019, baserat på liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre.
- Ökningen i den registrerade konsumtionen berodde uteslutande på att försäljningen hos Systembolaget steg. Den ökade med 11,6 % under 2021 jämfört med 2019.
- Försäljningen på restauranger sjönk totalt med 21,5 % under de båda pandemiåren.
- Folkölsförsäljningen sjönk med 5,1 %.

De oregistrerade delarna av konsumtionen

De oregistrerade delarna under 2021 jämfört med 2020

- Under 2021 uppgick den oregistrerade delen av konsumtionen till 1,07 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre. Det är en ökning med 6,0 % under 2021 jämfört med 2020.
- Samtliga oregistrerade delmängder utom resandeförseln ökade under 2021 jämfört med 2020.
- Köp av smugglad alkohol ökade med 8,6 % och internetköpen med 4,5 %. (Systembolagets försäljning online ingår i den registrerade delen.)
- Hemtillverkningen ökade med 38,5 %.
- Resandeförseln minskade däremot med 7,4 % under 2021 jämfört med 2020.

De oregistrerade delarna under 2021 jämfört med 2019 (pandemieffekten)

- Konsumtionen av de oregistrerade delmängderna var 42,0 % lägre under 2021 jämfört med 2019, baserat på liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre.
- Minskningen berodde på lägre resandeförseln och mindre köp av smugglad alkohol.
- Resandeförseln var drygt 64 % lägre under 2021 jämfört med 2019.
- Köp av smugglad alkohol var 39,0 % lägre.
- Köp via internet ökade däremot med 54,9 % och hemtillverkningen med 19,2 % under 2021 jämfört med 2019.

De olika källornas andelar av den totala konsumtionen

De olika källornas andelar under 2021 jämfört med 2020

- Det skedde några mindre förändringar i de olika källornas andelar av totalkonsumtionen under 2021 jämfört med 2020, se tabell 2.
- Systembolagets andel uppgick till 75,0 %, vilket är en minskning med 1,4 procentenheter jämfört med 2020.
- Restaurangernas andel var 8,1 %, vilket är en ökning med 1,2 procentenheter jämfört med 2020.
- Folkölsförsäljningen uppgick till 4,6 %, vilket är något mindre jämfört med 2020.
- Resandeinförselns andel var 4,3 %. Det är en minskning med 0,5 enheter.
- Köp av smugglad alkohol uppgick till 3,6 %. Det är en mindre ökning jämfört med 2020.
- Hemtillverkningens andel var 2,4 % under 2021, vilket var en ökning.
- Andelen som bestod av köp via internet uppgick till 2,0 % under både 2021 och 2020.

Tabell 2. De olika källornas andelar av den totala konsumtionen åren 2019, 2020 och 2021.

Källa	Förändring i procentenheter				
	2019	2020	2021	2019–2021	2020–2021
Systembolaget	64,8 %	76,4 %	75,0 %	+10,1	-1,4
Restauranger	10,0 %	6,9 %	8,1 %	-1,9	+1,2
Folkölsförsäljning	4,7 %	4,8 %	4,6 %	-0,1	-0,2
Resandeinförsel	11,6 %	4,7 %	4,3 %	-7,3	-0,5
Köp av smugglad alkohol	5,7 %	3,4 %	3,6 %	-2,1	+0,2
Hemtillverkning	2,0 %	1,8 %	2,4 %	+0,5	+0,6
Köp via internet *	1,2 %	2,0 %	2,0 %	+0,8	0,0

* Systembolagets onlineförsäljning ingår inte.

De olika källornas andelar, under 2021 jämfört med 2019

- Under pandemiåren 2020 och 2021 skedde några relativt stora förändringar i de olika källornas andelar av den totala konsumtionen. Det gäller framför allt ökningen av försäljningen på Systembolaget samt minskningen av resandeinförseln och köp av smugglad alkohol, se tabellen.
- Systembolagets andel ökade från var 64,8 % under 2019 till 75,0 % under 2021. Det är en ökning med 10,1 procentenheter.
- Resandeinförselns andel sjönk från 11,6 % under 2019 till 4,3 % under 2021. Det är en minskning med 7,3 procentenheter.

- Andelen köp av smugglad alkohol minskade från 5,7 % till 3,6 %, vilket är en minskning med 2,1 procentenheter.
- Restaurangernas andel sjönk från 10,0 % till 8,1 %, en minskning med 1,9 procentenheter.
- Folkölets andel minskade något samtidigt som hemtillverkningens andel steg med 0,5 enheter.
- Köpen via internet ökade med 0,8 enheter under 2021 jämfört med 2019.

Förändringar i konsumtionen av olika dryckeskategorier

De olika dryckeskategoriernas andelar under 2021

- Under 2021 uppgick andelen vin till 44,5 % av den totala konsumtionen, följt av starköl med 31,1 % och spritdrycker med 17,7 %. Folkölets andel uppgick till 4,6 % och andelen cider till 2,1 %, se tabell 3.
- Det skedde små förändringar i de olika dryckeskategoriernas andelar under 2021 jämfört med 2020. Andelen spritdrycker ökade med 0,7 procentenheter och andelen vin minskade med 0,6 procentenheter. Övriga förändringar var små.

De olika dryckeskategoriernas andelar under perioden 2019–2021

- Rangordningen av de olika dryckeskategorierna var densamma under hela perioden 2019–2021. Vinets andel var störst och andelen cider minst, se tabell 3.
- Det skedde däremot vissa förändringar av andelarnas storlekar under perioden. Andelen vin ökade med 2,2 procentenheter, samtidigt som andelarna starköl och sprit minskade med 1,3 respektive 1,0 procentenheter under 2021 jämfört med 2019. Övriga förändringar var små.

Tabell 3. De olika dryckeskategoriernas andelar av den totala konsumtionen 2019, 2020 och 2021.

Dryck	Förändring i procentenheter				
	2019	2020	2021	2019–2021	2020–2021
Vin	42,3 %	45,1 %	44,5 %	+2,2	-0,6
Starköl	32,5 %	31,1 %	31,1 %	-1,3	0,0
Spritdrycker	18,6 %	16,9 %	17,7 %	-1,0	+0,7
Folköl	4,7 %	4,8 %	4,6 %	-0,1	-0,2
Cider	1,9 %	2,1 %	2,1 %	+0,2	+0,1

Dominerande drycker per anskaffningskälla under 2021

- Försäljningen av vin stod för 50,7 % av Systembolagets försäljning och starkölet för 29,6 %.
- Restaurangförsäljningen dominerades av starkölet som stod för 57,6 % av försäljningen, följt av vin med 30,3 %.
- Sprit stod för 39,6 % av resandeförseln och starkölet för 34,9 %.
- Starkölet var störst när det gäller köp av smugglad alkohol med en andel på 39,7 %, följt av sprit med 36,0 %.
- Starkölet var störst i kategorin hemtillverkning med 43,3 % och vinet var den största dryckeskategorin vid köpen via internet med 69,6 %.

Inledning

Bakgrund

I den här delen av Monitormätningarna summeras den registrerade delen av alkoholanskaffningen med den oregistrerade delen för att få en bild av den totala konsumtionen i landet. Den registrerade delen utgörs av alkohol som säljs inom landet, det vill säga på Systembolaget, restauranger och i livsmedelsbutiker. Denna del kallas för "registrerad" eftersom försäljningen via dessa kanaler finns statistikförd hos Systembolaget, Folkhälsomyndigheten och Sveriges Bryggerier.

Den oregistrerade delen består av alkohol som förs in i landet i samband med resor, hemtillverkning, köp av smugglad alkohol och köp via internet. (Systembolagets försäljning online ingår dock i den registrerade delen.) Den oregistrerade delen finns av naturliga skäl inte statistikförd någonstans. Den kartläggs istället med hjälp av Monitormätningarnas löpande frågeundersökning, som omfattar drygt 18 000 personer per år. Totalt har ungefär 385 000 personer ingått i undersökningen sedan starten i juni 2000.

I den här delen av Monitormätningarna följs konsumtionen på anskaffningsplanet (köp, införsel och hemtillverkning) och inte på konsumtionsplanet. Över en längre tidsperiod är dock konsumtionen i princip densamma som anskaffningen. Om inte annat specifikt anges används begreppen anskaffning och konsumtion synonymt i denna rapport.

Konsumtionen/anskaffningen anges i, eller är baserad på, liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre. I resultatavsnittet redovisas ofta de olika delmängderna anskaffad alkohol per invånare 15 år och äldre med två decimaler. Syftet är att synliggöra förändringar i anskaffningen av relativt små delmängder på ett bättre sätt, jämfört med om färre decimaler användes. Denna exakthet bör dock tolkas med viss försiktighet. Detta gäller även förändringar i procent, som ofta anges med en decimal.

Rapportens disposition

Rapporten inleds med en kort beskrivning av de datamaterial som används i Monitormätningarna. I resultatavsnittet redovisas de aktuella förändringarna i de olika registrerade och oregistrerade delmängderna, samt hur konsumtionen för de olika dryckerna har utvecklats över tid. Det gäller i första hand förändringarna under de två senaste åren, det vill säga 2021 jämfört med 2020.

Rapporten har även ett speciellt fokus på förändringarna mellan åren 2021 och 2019. Förändringarna mellan 2021 och 2019 fångar upp förändringarna under de båda pandemiåren 2020 och 2021 och beskriver pandemins påverkan på anskaffning och konsumtion ur olika aspekter.

Det finns två bilagor till rapporten. Bilaga 1 är en tabellbilaga där uppgifter för hela den aktuella perioden 2001–2021 presenteras. På CAN:s hemsida finns även motsvarande tabellbilaga i excelformat (CAN, 2022). Bilaga 2 innehåller en fördjupad beskrivning av de datamaterial och den metodik som används i Monitormätningarna.

Förändrad metodik i undersökningen

Som ett komplement till de traditionella telefonintervjuerna erbjuds sedan årsskiftet 2019/2020 respondenter med mobiltelefon möjlighet att besvara frågorna via ett digitalt formulär via en sms-länk.

Under 2019 genomfördes ett större test med den nya metodiken, parallellt med den dåvarande metodiken. Syftet var att beräkna länkvärden som kan användas för att jämföra svaren med den nya metodiken med svaren från den gamla.

I rapporten redovisas framför allt uppgifter för tioårsperioden 2012–2021 men uppdelat på två delperioder. Den första består av åren 2012–2019 som är baserad på den gamla metodiken och åren 2019–2021 som är baserad på den nya metodiken. Det finns således genomgående två parallella uppgifter för år 2019. Den uppgift som är framtagen med den gamla metodiken anges med 2019a, och uppgifter framtagna med den nya metodiken anges med 2019b. Uppgifterna för åren 2019b, 2020 och 2021 är således jämförbara med varandra. Se bilaga 2 för en fördjupad beskrivning.

Registrerad försäljning av alkoholdrycker

Den registrerade försäljningen i Sverige består av försäljning på Systembolaget och på restauranger, samt av folköl i livsmedelsbutiker. Uppgifterna om försäljningen på Systembolaget erhålls direkt från Systembolaget. Försäljning på restauranger baseras på partihandlarnas redovisade uppgifter, som publiceras av Folkhälsomyndigheten. Försäljningen av folköl beräknas av företaget Delfi Marknadspartner AB, på uppdrag av Sveriges Bryggerier. Delfi redovisar uppgifter om försäljningen från de företag som ingår i deras undersökningar, vilket är den övervägande majoriteten. För övriga företag görs en uppskattning.

I de redovisade uppgifterna om folkölsförsäljningen i denna rapport ingår även den försäljning som sker på restauranger eller andra serveringsställen. Den delen uppgår till knappt 1 % av den totala folkölsförsäljningen men redovisas inte separat i rapporten.

Vad gäller dryckeskategorin ”cider” i den här rapporten, så ingår även så kallade blanddrycker och ”alkoläsk”. I den officiella restaurangstatistiken särredovisas dock inte ”cider och blanddrycker”. Dessa drycker ingår istället i respektive

huvudkategori, det vill säga som sprit, vin eller starköl beroende på alkoholbasen. Detta får till följd att uppgifterna om total anskaffning av cider och blanddrycker inte ger en fullständig bild av konsumtionen av dessa drycker i landet.

Oregistrerad anskaffning av alkohol

Den oregistrerade delen av den totala konsumtionen består av fyra delmängder: alkohol som förs in i landet i samband med resor, hemtillverkning, köp av smugglad alkohol och köp via internet. (Systembolagets försäljning online ingår däremot i Systembolagets registrerade försäljning.)

I Monitormätningarna kartläggs dessa fyra delmängder med hjälp av en löpande frågeundersökning som omfattar cirka 18 000 personer per år. Sedan starten under år 2000 har ungefär 385 000 personer medverkat.

För att minska effekterna av olika faktorer som kan snedvrider svaren i anskaffningsdelen av undersökningen, baseras undersökningen på fyra huvudprinciper. Dessa principer är:

1. Undvikande av mått på konsumtionsplanet

I den här delen av Monitormätningarna mäts konsumtionen på anskaffningsplanet (köp, införsel och hemtillverkning) och inte på konsumtionsplanet.

2. Kort observationstid

För att i möjligaste mån undvika bland annat glömskeeffekter är det viktigt med så kort observationstid som möjligt. I frågeundersökningen ställs därför frågor om respondenternas anskaffning under de senaste 30 dagarna.

3. Mätning på aggregerad nivå

Eftersom frågorna i mätningarna i den här delen avser anskaffning av alkohol drycker, där summan av de oregistrerade delmängderna läggs ihop med de registrerade, så följer att resultaten avser utvecklingen av konsumtionen på aggregerad, nationell nivå, och således inte på individnivå.

4. Korrigering av de oregistrerade delmängderna

Eftersom de oregistrerade delmängderna som fångas in i undersökningen ofta är behäftade med olika felkällor, bland annat till följd av bortfall, underrapportering men också överrapportering, genomförs vissa korrigeringar. Dessa korrigeringar baseras på frågor om hur mycket alkohol respondenterna uppger att de har köpt på Systembolaget. De aggregerade svaren jämförs med den faktiska försäljningen och skillnaden mellan respondenternas uppgivna köp och Systembolagets faktiska försäljning används som en korrigeringsfaktor, för att på ett mer korrekt sätt beräkna de olika delmängderna oregistrerad alkohol. Dessa faktorer beräknas per dryckeskategori.

Denna korrigeringsprocedur är central för att fånga upp korrekta mängder av de oregistrerade delmängderna och har varit en förutsättning för att jämföra uppgivna delmängder före och efter metodförändringen 2019/2020.

I korrigeringen tas också hänsyn till att de olika oregistrerade delmängderna i varierande utsträckning är koncentrerade till dem som dricker allra mest, en grupp som är överrepresenterad i bortfallet. För en detaljerad beskrivning av den metodik som används, se bilaga 2 samt Trolldal & Leifman (2018). För en teknisk beskrivning av den metodik som används, se Nyfjäll & Trolldal (2022).

Utländska besökares köp i Sverige och svenskars konsumtion utomlands

Ett av syftena med Monitormätningarna i den här delen är att beräkna svenskarnas totala konsumtion på aggregerad, nationell nivå. I den registrerade försäljningen i Sverige ingår dock även icke-svenskars köp i landet. Det gäller dels gränshandel på Systembolaget, framför allt den norska, dels utländska besökares köp för konsumtion i Sverige, både på Systembolaget och på restauranger. Däremot ingår inte svenskars konsumtion i samband med resor utomlands i beräkningarna.

I 2020 års rapport (Trolldal & Åström, 2021) presenterades resultat från fördjupade analyser av dessa storheter. Det visade sig att icke-svenskars köp i Sverige och svenska besökares konsumtion utomlands i stort sett tar ut varandra. Nettot av dessa båda storheter var i det närmaste noll. Detta innebär att Monitormätningarnas uppmätta nivå på total anskaffning kan användas som ett mått på svenskars totala alkoholkonsumtion.

Resultat

Inledning

I detta avsnitt redovisas beräkningarna av de olika registrerade och oregistrerade delmängderna av alkoholkonsumtion ur olika perspektiv. Det inleds med en redovisning av den totala anskaffningen uppdelad på de oregistrerade och registrerade delmängderna under perioden 2012–2021, både i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre och som andelar av den totala anskaffningen.

Resultatredivisningen är genomgående uppdelad i två delperioder. Den första består av åren 2012–2019a som är baserad på den gamla metodiken och åren 2019b–2021 som är baserad på den nya metodiken.

När det gäller redovisningen av förändringar i de olika delmängderna studeras tre delperioder. Det gäller dels de ovan nämnda perioderna 2012–2019a och 2019b–2021. Dessutom jämförs 2021 med 2020 för att fånga förändringar under det senaste året.

När 2021 års uppgifter jämförs med 2019 redovisas förändringar under åren 2020 och 2021 sammantaget. På detta sätt fångas de totala förändringarna upp under hela pandemiperioden åren 2020 och 2021 för att jämföras med 2019, året innan pandemin.

Registrerad, oregistrerad och total alkoholanläggning

I tabell 4 redovisas anläggningen totalt och uppdelat på de registrerade och oregistrerade delmängderna, under perioden 2012–2021, i ren alkohol per invånare 15 år och äldre. I tabell 5 redovisas de registrerade och oregistrerade delmängdernas *andelar* av totalkonsumtionen under perioden (se även tabellerna 16 och 17 i bilaga 1).

Total anläggning

Den totala konsumtionen uppgick under 2021 till 8,67 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, vilket är en ökning med 2,4 % jämfört med 2020.

År 2021 jämfört med 2019

Under 2021 var dock konsumtionen 3,5 % lägre än under 2019, vilket alltså är förändringen under de båda pandemiåren 2020 och 2021 sammantaget.

Registrerad del

Under 2021 uppgick den registrerade delen av konsumtionen till 7,60 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre. Det är en ökning med 1,9 % jämfört med 2020. Systembolagets och restaurangernas försäljning steg samtidigt som folkölsförsäljningen minskade. Den registrerade *andelen* av den totala konsumtionen var 87,7 %, vilket trots allt är en minskning på 0,4 procentenheter jämfört med 2020.

År 2021 jämfört med 2019

Den registrerade delen av konsumtionen ökade under de båda pandemiåren 2020 och 2021. Nivån på 7,60 liter under 2021 var 6,5 % högre än under 2019 då den låg på 7,14 liter. Den registrerade *andelen* av konsumtionen var 87,7 % under 2021. Det var 8,2 procentenheter högre än under 2019 då den låg på 79,5 %.

Oregistrerad del

Under 2021 uppgick konsumtionen av de oregistrerade delmängderna till totalt 1,07 liter ren alkohol. Det är en ökning med 6 % jämfört med 2020 då denna mängd var 1,01 liter. Alla delmängderna ökade utom resandeförseln. Resandeförseln är dock fortfarande störst bland de oregistrerade delmängderna, även om skillnaden mellan de olika delarna har minskat kraftigt.

Den oregistrerade *andelen* av den totala konsumtionen var 12,3 %. Det är en ökning med 0,4 procentenheter jämfört med 2020 då den var 11,9 %.

År 2021 jämfört med 2019

Den oregistrerade delen av konsumtionen minskade kraftigt under de båda pandemiåren. Den oregistrerade mängden på 1,07 liter under 2021 var 42,0 % lägre än under 2019. Den låg då på 1,84 liter. Den oregistrerade *andelen* av konsumtionen var 12,3 % under 2021. Det var 8,2 procentenheter lägre än under 2019 då den låg på 20,5 %.

Tabell 4. Alkoholanskaffningens olika delmängder, i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, under perioden 2012–2021, samt förändringar under perioderna 2012–2019a, 2019b–2021 och 2020–2021.

Delmängd	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019a	2019b	2020	2021	Förändring		
												2012– 2019a	2019b– 2021	2020– 2021
Totalt	9,12	9,75	9,27	9,13	9,00	8,97	8,81	8,66	8,98	8,47	8,67	-5,1%	-3,5%	2,4%
Registrerat	7,21	7,32	7,20	7,12	7,15	7,03	7,20	7,14	7,14	7,46	7,60	-1,0%	6,5%	1,9%
Systembolaget	5,75	5,80	5,74	5,70	5,71	5,67	5,79	5,82	5,82	6,47	6,50	1,2%	11,6%	0,4%
Restauranger	0,93	1,01	0,97	0,95	0,97	0,92	0,97	0,90	0,90	0,59	0,71	-3,6%	-21,5%	20,7%
Folköl	0,53	0,51	0,49	0,47	0,47	0,44	0,43	0,42	0,42	0,41	0,40	-20,5%	-5,1%	-2,3%
Oregistrerat	1,91	2,44	2,08	2,01	1,85	1,94	1,62	1,52	1,84	1,01	1,07	-20,4%	-42,0%	6,0%
Resandeförsel	1,27	1,50	1,30	1,22	1,13	1,22	0,91	0,97	1,04	0,40	0,37	-23,4%	-64,2%	-7,4%
Köp av smuglat	0,46	0,58	0,47	0,50	0,45	0,42	0,40	0,28	0,51	0,29	0,31	-39,4%	-39,0%	8,6%
Hemtillverkning	0,13	0,17	0,17	0,18	0,16	0,19	0,21	0,16	0,18	0,15	0,21	28,9%	19,2%	38,5%
Internet	0,05	0,19	0,13	0,10	0,12	0,12	0,11	0,10	0,11	0,17	0,17	98,5%	54,9%	4,5%

Källor: Monitormätningarna, Systembolaget, Folkhälsomyndigheten och Sveriges Bryggerier. På grund av avrundning är delmängderna inte alltid identisk med totalsumman.

I tabell 5 redovisas varje delmängds *andel* av den totala anskaffningen under perioden 2012–2021.

Tabell 5. De olika delmängdernas andelar i procent av den totala alkoholanskaffningen, baserat på liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, under perioden 2012–2021, samt förändringar i *procentenheter* under perioderna 2012–2019a, 2019b–2021 och 2020–2021.

Delmängd	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019a	2019b	2020	2021	Förändring i procentenheter		
												2012– 2019a	2019b– 2021	2020– 2021
Registrerat	79,1	75,0	77,6	78,0	79,4	78,4	81,6	82,5	79,5	88,1	87,7	3,4	8,2	-0,4
Systembolaget	63,1	59,5	61,9	62,4	63,4	63,2	65,7	67,2	64,8	76,4	75,0	4,2	10,1	-1,4
Restauranger	10,2	10,3	10,5	10,5	10,8	10,2	11,0	10,4	10,0	6,9	8,1	0,2	-1,9	1,2
Folköl	5,8	5,2	5,3	5,2	5,2	4,9	4,9	4,8	4,7	4,8	4,6	-0,9	-0,1	-0,2
Oregistrerat	20,9	25,0	22,4	22,0	20,6	21,6	18,4	17,5	20,5	11,9	12,3	-3,4	-8,2	0,4
Resandeförsel	13,9	15,4	14,0	13,4	12,5	13,6	10,3	11,2	11,6	4,7	4,3	-2,7	-7,3	-0,5
Köp av smuglat	5,0	5,9	5,0	5,5	5,0	4,6	4,5	3,2	5,7	3,4	3,6	-1,8	-2,1	0,2
Hemtillverkning	1,4	1,7	1,9	2,0	1,8	2,1	2,4	1,9	2,0	1,8	2,4	0,5	0,5	0,6
Internet	0,6	1,9	1,4	1,1	1,3	1,3	1,2	1,2	1,2	2,0	2,0	0,6	0,8	0,0
Totalt	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100			

Källor: Monitormätningarna, Systembolaget, Folkhälsomyndigheten och Sveriges Bryggerier. På grund av avrundning är summan av delmängderna inte alltid identisk med totalsumman.

Försäljning på Systembolaget

När det gäller den totala anskaffningen dominerar Systembolaget bland de olika källorna. Under 2021 uppgick försäljningen till 6,50 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre: Det är en ökning med 0,4 % jämfört med 2020. Systembolagets *andel* av konsumtionen minskade dock från 76,4 % under 2020 till 75,0 % under 2021.

År 2021 jämfört med 2019

Systembolagets försäljning ökade kraftigt under de båda pandemiåren. Försäljningen på 6,50 liter under 2021 var 11,6 % mer än under 2019 då den var 5,82 liter. Systembolagets *andel* av den totala konsumtionen var 75,0 % under 2021. Det var 10,1 procentenheter högre än under 2019 då denna andel uppgick till 64,8 %.

Försäljning på restauranger

Försäljningen på restauranger var under 2021 den näst största källan. Restaurangförsäljningen uppgick under 2021 till 0,71 liter per invånare 15 år och äldre. Det är en ökning med 20,7 % jämfört med 2020. Restaurangernas *andel* av konsumtionen uppgick under 2021 till 8,1 % vilket är en ökning med 1,2 procentenheter jämfört med 2020.

År 2021 jämfört med 2019

Försäljningen på restauranger var däremot 21,5 % lägre under 2021 jämfört med 2019 då den uppgick till 0,90 liter ren alkohol. Restaurangernas *andel* på 8,1 % under 2021 var 1,9 procentenheter lägre jämfört med 2019.

Folkölsförsäljning

På tredje plats av anskaffningskällorna under 2021 återfinns försäljningen av folköl. Den var 0,40 liter under 2021, vilket är en minskning med 2,3 % jämfört med 2020 då den uppgick till 0,42 liter. Folkölets *andel* av totalkonsumtionen var 4,6 % under 2021, vilket ska jämföras med 4,8 % under 2020.

Folkölet är uppdelat i två kategorier med olika alkoholhalt. Den ena kategorin har en halt på maximalt 3,5 % och den andra innehåller öl med maximalt 2,8 % alkohol. Folkölet med den högre halten stod för 72 % av de sålda folkölsvolymerna under 2021. Övriga 28 % utgjordes av folköl med en alkoholhalt på 2,8 %. (Uppgifterna har erhållits från Sveriges Bryggerier.)

År 2021 jämfört med 2019

Försäljningen uppgick till 0,40 liter under 2021. Det var drygt 5 % lägre jämfört med 2019. Även folkölets *andel* sjönk något, från 4,7 % under 2019 till 4,6 % år 2021.

Resandeförsel

Resandeförseln utgjorde under 2021 den fjärde största anskaffningskällan. Införseln var 0,37 liter under 2021. Det är en minskning med 7,4 % jämfört med året innan. Även resandeförselns *andel* av konsumtionen minskade från 4,7 % under 2020 till 4,3 % under 2021.

År 2021 jämfört med 2019

Resandeförseln minskade kraftigt under pandemiåren. Den var drygt 64 % lägre under 2021 jämfört med 2019. Införselns *andel* av totalkonsumtionen sjönk från 11,6 % till 4,3 %, vilket är en minskning med 7,3 procentenheter.

Köp av smugglade alkoholdrycker

Köp av smugglade alkoholdrycker var den femte största källan under 2021. Dessa köp uppgick till 0,31 liter under 2021. Det var en ökning med 8,6 % jämfört med 2020. *Andelen* av den totala konsumtionen uppgick till 3,6 %, vilket är en viss ökning jämfört med 2020, då denna andel var 3,4 %.

År 2021 jämfört med 2019

Även köp av smugglad alkohol minskade kraftigt under pandemin. Dessa köp var 39,0 % lägre under 2021 jämfört med 2019. *Andelen* av totalkonsumtionen sjönk från 5,7 % till 3,6 %.

Hemtillverkning

Hemtillverkning var under 2021 den näst minsta delmängden som ingår i Monitormätningarna. Denna tillverkning, inklusive hembränning av sprit, uppgick till 2,4 % av den totala konsumtionen under 2021. Det är en ökning jämfört med 2020 då denna andel var 1,8 %.

År 2021 jämfört med 2019

Totalt sett ökade hemtillverkningen under pandemiåren, från en andel på 2,0 under 2019 till 2,4 under 2021.

Internet

Den minsta kategorin som mäts i Monitormätningarna är internethandeln. Den uppgick till 2,0 % av totalkonsumtionen under 2021. Det är på samma nivå som under 2020. (Systembolagets försäljning online ingår dock i Systembolagets registrerade försäljning.)

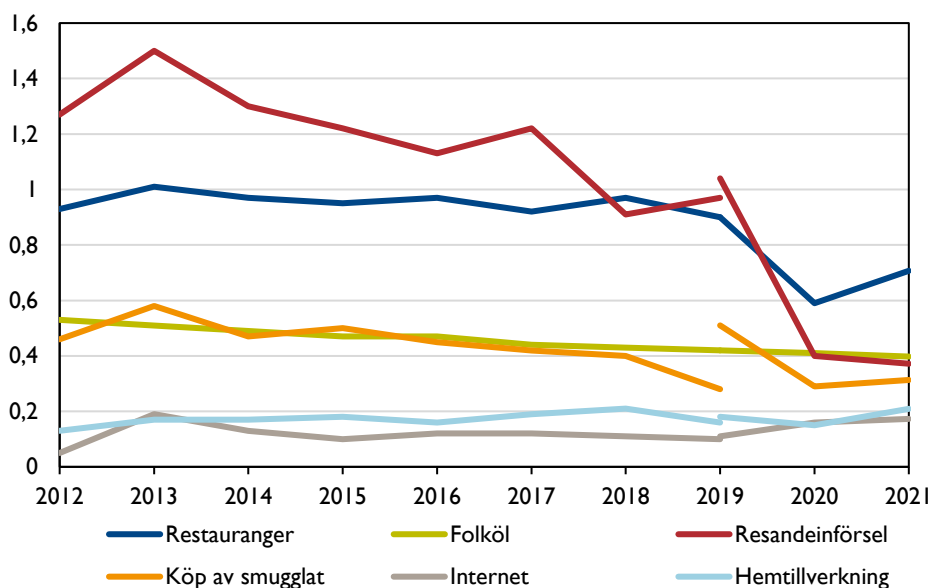
År 2021 jämfört med 2019

Även internethandeln ökade under pandemiåren. Andelen internethandel av den totala konsumtionen uppgick till 2,0 % under 2021 jämfört med 1,2 % under 2019.

Sex av de sju olika anskaffningskällornas utveckling under perioden 2012–2021

I figur 1 visas utvecklingen för sex av de sju källorna. Eftersom Systembolagets andel av totalkonsumtionen är så pass stor ingår inte försäljningen där i figuren för att förändringar i övriga anskaffningskällor ska framgå tydligare.

Figur 1. Sex av de sju olika anskaffningskällornas utveckling under perioden 2011–2019a, 2019b–2021, i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre. (Systembolagets utveckling visas inte i denna figur, se tabell 4.)

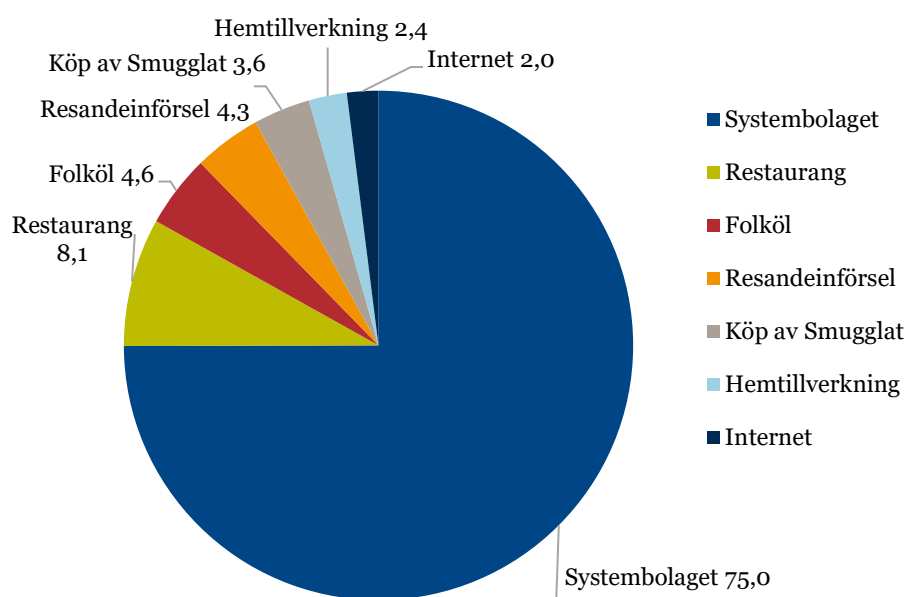
I figuren framgår tydligt effekterna av pandemin på de olika delmängderna. Det gäller framför allt restaurangförsäljningen, resandeförseln och köp av smugglad alkohol. Effekterna av metodförändringen 2019/2020 är tydlig för köp av smugglad alkohol och i viss mån även för resandeförsäl.

Sett över hela tidsperioden 2012–2021 framgår det hur resandeförseln har minskat liksom försäljningen av folköl.

Anskaffningens olika delmängder under 2021

I figur 2 redovisas den totala alkoholkonsumtionen uppdelad på de sju olika anskaffningskällorna i procent under 2021 (inklusive Systembolaget), se även tabell 5.

Systembolaget står för den största andelen med 75,0 %. Därefter följer försäljning på restauranger med 8,1 % och folkölsförsäljningen med 4,6 %. Resandeförselns andel var 4,3 %, köp av smugglad alkohol 3,6 %, hemtillverkning 2,4 % och internethandel, exklusive Systembolagets onlineförsäljning, 2,0 %.

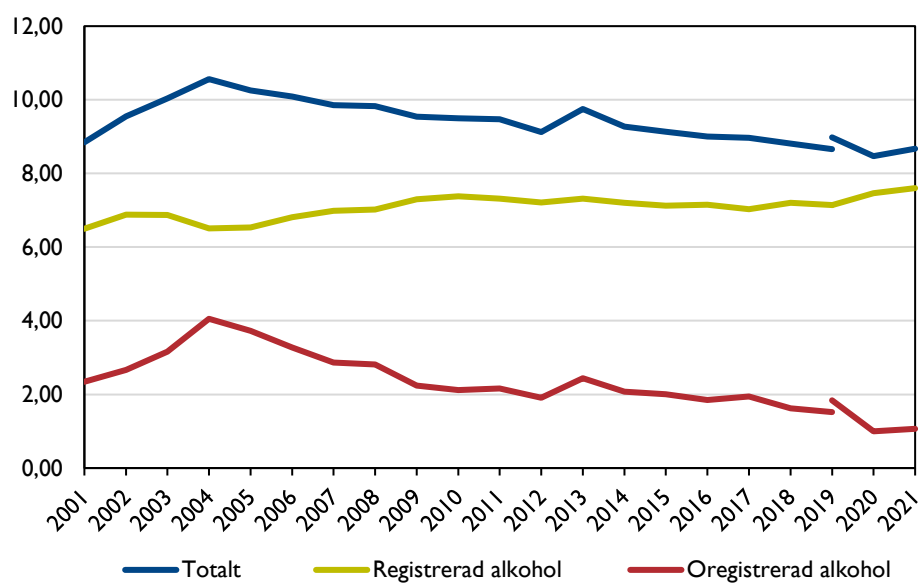
Figur 2. Den totala alkoholkonsumtionen i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, fördelad på de olika ursprungskällorna i procent, 2021.

Registrerad, oregistrerad och total anskaffning under perioden 2001–2021

I figur 3 (se nästa sida) redovisas den totala anskaffningen uppdelad på registrerad och oregistrerad konsumtion under hela Monitorperioden 2001–2021. För åren 2019, 2020 och 2021 framgår effekterna av pandemin på konsumtionen, men också effekterna av metodförändringarna 2019. Dessa metodförändringar innebar en ökad skattning av totalkonsumtionen med 3,7 % för år 2019 (Trolldal & Åström, 2021).

Under början av 00-talet steg den oregistrerade anskaffningen kraftigt, vilket påverkade den totala konsumtionen. Detta skedde samtidigt som införselkvoterna, som funnits för att begränsa resandeförseln, successivt togs bort vid införsel för privat bruk. Därefter sjönk den oregistrerade delen mer eller mindre kontinuerligt fram till omkring 2010. Under 2013 steg dock den oregistrerade anskaffningen tillfälligt. En bidragande orsak var med stor sannolikhet den då starka svenska kronan i förhållande till euron.

Under 2004 sjönk den registrerade anskaffningen, för att sedan stiga under de följande åren. Sedan 2009 har den registrerade försäljningen dock varit relativt stabil med undantag för pandemieffekterna åren 2020 och 2021.

Figur 3. Total samt registrerad och oregistrerad alkoholskaffning, i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, 2001–2019a, 2019b–2021.

De olika anskaffningskällornas andelar av respektive dryck

I tabell 6 redovisas de olika källornas andelar av respektive dryck, i antal liter 100 % alkohol per person 15 år och äldre, under perioden 2012–2021. (I bilaga 1, tabell 18, finns motsvarande uppgifter för hela perioden 2001–2021.)

I tabell 6 redovisas även de olika källornas andelar av respektive dryck i procent under 2021.

Under 2021 stod Systembolaget för den största andelen av de mängder som anskaffades för samtliga drycker, utom för folkölet. Systembolagets andel var störst för vin med 85,4 % och lägst för starköl med 71,4 %. Spritandelen var 73,3 %. Försäljning på restauranger stod för den näst största andelen av starköls- och vinanskaffningen. Däremot stod resandeförseln för den näst största andelen för spritanskaffningen.

Vin

För vinkonsumtionens del stod alltså Systembolaget för 85,4 % följt av restaurangförsäljningen med 5,5 % och internet med 3,1 %. Därefter följde hemtillverkning (2,2 %), resandeförsel (2,1 %) och köp av smugglat vin (1,6 %), se tabell 6.

Starköl

Vad gäller starkölet var Systembolagets andel 71,4 %, följt av restaurangförsäljningen med 15,1 %. Därefter följde resandeförsel (4,8 %), köp av smugglat starköl (4,6 %), hemtillverkning (3,1 %) och internet (1,1 %).

Sprit

Systembolaget stod för 73,3 % av den totala spritanskaffningen. Resandeförselns andel uppgick till 9,6 % och köp av smugglad sprit uppgick till 7,4 %. Därefter följde försäljning på restauranger (5,6 %), hemtillverkning (2,6 %) och internet (1,5 %).

Cider

Systembolaget stod för 83,6 % av cideranskaffningen följt av resandeförsel med 8,2 %. Köp av smugglad cider uppgick till 7,7 % och andelen cider som köpts via internet var 0,4 %. (Försäljningen av cider på restauranger särredovisas inte i den officiella restaurangstatistiken, se bilaga 2.)

Tabell 6. Den totala alkoholanskaffningen uppdelad på dryck och anskaffningskälla, i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre under perioden 2012–2021, samt respektive andel år 2021.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019a	2019b	2020	2021	Andel 2021
Vin, totalt	3,80	4,00	3,89	3,74	3,76	3,76	3,76	3,71	3,80	3,82	3,86	100%
Systembolaget	3,15	3,20	3,16	3,13	3,12	3,08	3,10	3,09	3,09	3,35	3,30	85,4%
Restaurang	0,28	0,30	0,30	0,27	0,28	0,28	0,28	0,25	0,25	0,17	0,21	5,5%
Internet	0,02	0,08	0,07	0,06	0,07	0,07	0,05	0,06	0,07	0,10	0,12	3,1%
Hemtillverkning	0,04	0,09	0,09	0,06	0,06	0,05	0,09	0,06	0,07	0,06	0,09	2,2%
Resandeförsel	0,29	0,30	0,26	0,22	0,22	0,26	0,20	0,22	0,29	0,12	0,08	2,1%
Köp av smugglat	0,03	0,03	0,01	0,01	0,02	0,02	0,03	0,02	0,04	0,02	0,06	1,6%
Starköl, totalt	2,62	2,79	2,76	2,75	2,77	2,79	2,81	2,76	2,92	2,63	2,70	100%
Systembolaget	1,58	1,60	1,61	1,60	1,62	1,61	1,69	1,70	1,70	1,91	1,93	71,4%
Restaurang	0,52	0,54	0,54	0,55	0,56	0,51	0,56	0,54	0,54	0,36	0,41	15,1%
Resandeförsel	0,28	0,32	0,27	0,24	0,25	0,32	0,24	0,28	0,27	0,11	0,13	4,8%
Köp av smugglat	0,21	0,28	0,28	0,27	0,28	0,25	0,23	0,16	0,32	0,16	0,12	4,6%
Hemtillverkning	0,02	0,02	0,03	0,08	0,06	0,09	0,07	0,07	0,08	0,06	0,08	3,1%
Internet	0,01	0,03	0,03	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02	0,03	1,1%
Sprit, totalt	2,02	2,29	2,01	2,02	1,87	1,83	1,65	1,60	1,67	1,43	1,53	100%
Systembolaget	0,91	0,89	0,85	0,87	0,87	0,86	0,87	0,90	0,90	1,07	1,12	73,3%
Resandeförsel	0,69	0,86	0,76	0,73	0,64	0,62	0,45	0,45	0,47	0,16	0,15	9,6%
Köp av smugglat	0,20	0,23	0,17	0,21	0,14	0,13	0,12	0,09	0,14	0,08	0,11	7,4%
Restaurang	0,13	0,17	0,13	0,13	0,14	0,13	0,13	0,11	0,11	0,06	0,09	5,6%
Hemtillverkning	0,07	0,06	0,05	0,05	0,04	0,05	0,04	0,03	0,03	0,03	0,04	2,6%
Internet	0,02	0,09	0,03	0,03	0,04	0,04	0,04	0,02	0,02	0,04	0,02	1,5%
Cider, totalt	0,15	0,16	0,13	0,14	0,13	0,15	0,15	0,17	0,17	0,17	0,18	100%
Systembolaget	0,12	0,11	0,11	0,11	0,11	0,12	0,13	0,13	0,13	0,14	0,15	83,6%
Resandeförsel	0,01	0,02	0,01	0,03	0,01	0,02	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02	8,2%
Köp av smugglat	0,02	0,03	0,01	0,01	0,01	0,02	0,01	0,01	0,01	0,02	0,01	7,7%
Internet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,01	0,00	0,00	0,4%
Folköl	0,53	0,51	0,49	0,47	0,47	0,44	0,43	0,42	0,42	0,41	0,40	100%
Totalt	9,12	9,75	9,27	9,13	9,00	8,97	8,81	8,66	8,98	8,47	8,67	100%

Källor: Monitormätningarna, Systembolaget, Folkhälsomyndigheten och Sveriges Bryggerier.
På grund av avrundning är summan av delmängderna inte alltid densamma som totalsumman.

Dryckernas andelar av respektive anskaffningskälla

I tabell 7 redovisas de olika dryckernas andelar av respektive källa, i antal liter 100 % alkohol per person 15 år och äldre mellan åren 2012 och 2021. (I bilaga 1, tabell 19, finns motsvarande uppgifter för hela perioden 2001–2021.) I tabell 7 redovisas även de olika dryckernas andelar av de olika källorna under 2021 i procent.

Systembolaget

Vin och starköl dominerar Systembolagets försäljning. Under 2021 stod vinet för 50,7 % av försäljningen och starkölet för 29,6 %. Försäljningen av sprit var 17,3 % och cider stod för den lägsta andelen med 2,4 % under året.

Restaurangförsäljning

På restauranger såldes mest starköl, följt av vin. Andelarna var 57,6 % respektive 30,3 % av den totala restaurangkonsumtionen under 2021. Andelen spritdrycker uppgick till 12,1 %. Som nämnts tidigare särredovisas inte cider och blanddrycker i den officiella restaurangstatistiken utan ingår istället i respektive huvudkategori sprit, vin eller starköl, se bilaga 2.

Folkölsförsäljningen

I de redovisade uppgifterna om försäljning av folköl ingår även den försäljning som sker på restauranger och på andra serveringar. Den delen uppgick till knappt 1 % av den totala folkölsförsäljningen.

Resandeförsäljning

Sprit var den dryck som svenskarna förde med sig mest av i samband med resor tillbaka till Sverige från andra länder under 2021. Sritens andel av resandeförsäljningen var 39,6 % följt av starköl med 34,9 %. Vinets andel var 21,4 % och cider stod för 4,1 %.

Köp av smugglad alkohol

Köp av smugglad alkohol domineras av starköl och sprit. Starkölet stod för 39,7 % och sprit för 36,0 % av dessa köp. Vin och cider stod för 19,7 % respektive 4,5 %.

Internethandeln

När det gäller internethandeln stod vinet för den största andelen med 69,6 % följt av starköl med 16,4 % och sprit med 13,5 %. Ciderns andel var 0,5 %.

Hemtillverkning

Av den totala hemtillverkningen stod vin för 41,4%, starköl 39,4 % och sprit för 19,1 %.

Tabell 7. Den totala alkoholanskaffningen, uppdelad på anskaffningskälla och dryck, i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre under perioden 2012–2021, samt respektive andel år 2021.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019a	2019b	2020	2021	Andel 2021
Systembolaget	5,75	5,80	5,74	5,70	5,71	5,67	5,79	5,82	5,82	6,47	6,50	100%
Vin	3,15	3,20	3,16	3,13	3,12	3,08	3,10	3,09	3,09	3,35	3,30	50,7%
Starköl	1,58	1,60	1,61	1,60	1,62	1,61	1,69	1,70	1,70	1,91	1,93	29,6%
Sprit	0,91	0,89	0,85	0,87	0,87	0,86	0,87	0,90	0,90	1,07	1,12	17,3%
Cider	0,12	0,11	0,11	0,11	0,11	0,12	0,13	0,13	0,13	0,14	0,15	2,4%
Restaurang	0,93	1,01	0,97	0,95	0,97	0,92	0,97	0,90	0,90	0,59	0,71	100%
Starköl	0,52	0,54	0,54	0,55	0,56	0,51	0,56	0,54	0,54	0,36	0,41	57,6%
Vin	0,28	0,30	0,30	0,27	0,28	0,28	0,28	0,25	0,25	0,17	0,21	30,3%
Sprit	0,13	0,17	0,13	0,13	0,14	0,13	0,13	0,11	0,11	0,06	0,09	12,1%
Livsmedelsbutik	0,53	0,51	0,49	0,47	0,47	0,44	0,43	0,42	0,42	0,41	0,40	100%
Resandeinförsel	1,27	1,50	1,30	1,22	1,13	1,22	0,91	0,97	1,04	0,40	0,37	100%
Sprit	0,69	0,86	0,76	0,73	0,64	0,62	0,45	0,45	0,47	0,16	0,15	39,6%
Starköl	0,28	0,32	0,27	0,24	0,25	0,32	0,24	0,28	0,27	0,11	0,13	34,9%
Vin	0,29	0,30	0,26	0,22	0,22	0,26	0,20	0,22	0,29	0,12	0,08	21,4%
Cider	0,01	0,02	0,01	0,03	0,01	0,02	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02	4,1%
Köp av smugglat	0,46	0,58	0,47	0,50	0,45	0,42	0,40	0,28	0,51	0,29	0,31	100%
Starköl	0,21	0,28	0,28	0,27	0,28	0,25	0,23	0,16	0,32	0,16	0,12	39,7%
Sprit	0,20	0,23	0,17	0,21	0,14	0,13	0,12	0,09	0,14	0,08	0,11	36,0%
Vin	0,03	0,03	0,01	0,01	0,02	0,02	0,03	0,02	0,04	0,02	0,06	19,7%
Cider	0,02	0,03	0,01	0,01	0,01	0,02	0,01	0,01	0,01	0,02	0,01	4,5%
Internet	0,05	0,19	0,13	0,10	0,12	0,12	0,11	0,10	0,11	0,17	0,17	100%
Vin	0,02	0,08	0,07	0,06	0,07	0,07	0,05	0,06	0,07	0,10	0,12	69,6%
Starköl	0,01	0,03	0,03	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02	0,03	16,4%
Sprit	0,02	0,09	0,03	0,03	0,04	0,04	0,04	0,02	0,02	0,04	0,02	13,5%
Cider	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,01	0,00	0,00	0,5%
Hemtillverkning	0,13	0,17	0,17	0,18	0,16	0,19	0,21	0,16	0,18	0,15	0,21	100%
Vin	0,04	0,09	0,09	0,06	0,06	0,05	0,09	0,06	0,07	0,06	0,09	41,4%
Starköl	0,02	0,02	0,03	0,08	0,06	0,09	0,07	0,07	0,08	0,06	0,08	39,4%
Sprit	0,07	0,06	0,05	0,05	0,04	0,05	0,04	0,03	0,03	0,03	0,04	19,1%
Totalt	9,12	9,75	9,27	9,13	9,00	8,97	8,81	8,66	8,98	8,47	8,67	100%

Källor: Monitormätningarna, Systembolaget, Folkhälsomyndigheten och Sveriges Bryggerier.

På grund av avrundning är summan av delmängderna inte alltid densamma som totalsumman.

Registrerad och oregistrerad anskaffning av respektive dryck

I detta avsnitt redovisas hur stor mängd och hur stor andel av respektive dryck som varit registrerad respektive oregistrerad. I tabellerna 8 och 9 redovisas dessa uppgifter för perioden 2012–2021. I figurerna 4–6, samt i tabellerna 11 och 12 i tabellbilagan, visas dessa uppgifter för hela perioden 2001 och framåt.

Tabell 8. Registrerad, oregistrerad och total anskaffning per dryck, i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, under perioden 2012–2021, samt förändringar i procent under perioderna 2012–2019a, 2019b–2021 och 2020–2021.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019a	Förändring					
									2019b	2020	2021	2012–2019a	2019b–2021	2020–2021
Totalt	9,12	9,75	9,27	9,13	9,00	8,97	8,81	8,66	8,98	8,47	8,67	-5,1%	-3,5%	2,4%
Reg.	7,21	7,32	7,20	7,12	7,15	7,03	7,20	7,14	7,14	7,46	7,60	-1,0%	6,5%	1,9%
Oreg.	1,91	2,44	2,08	2,01	1,85	1,94	1,62	1,52	1,84	1,01	1,07	-20,4%	-42,0%	6,0%
Vin	3,80	4,00	3,89	3,74	3,76	3,76	3,76	3,71	3,80	3,82	3,86	-2,5%	1,5%	1,0%
Reg.	3,43	3,50	3,46	3,40	3,39	3,36	3,38	3,34	3,34	3,51	3,51	-2,6%	5,2%	-0,1%
Oreg.	0,37	0,51	0,43	0,35	0,37	0,41	0,38	0,37	0,46	0,31	0,35	-1,1%	-24,9%	13,6%
Starköl	2,62	2,79	2,76	2,75	2,77	2,79	2,81	2,76	2,92	2,63	2,70	5,4%	-7,5%	2,5%
Reg.	2,10	2,14	2,15	2,15	2,18	2,13	2,25	2,24	2,24	2,27	2,33	6,8%	4,1%	2,8%
Oreg.	0,52	0,65	0,61	0,60	0,60	0,66	0,56	0,52	0,67	0,36	0,37	-0,2%	-45,9%	1,0%
Sprit	2,02	2,29	2,01	2,02	1,87	1,83	1,65	1,60	1,67	1,43	1,53	-20,7%	-8,6%	6,7%
Reg.	1,05	1,06	0,99	1,00	1,00	0,99	1,00	1,01	1,01	1,13	1,21	-3,4%	19,6%	7,1%
Oreg.	0,98	1,23	1,02	1,02	0,87	0,84	0,66	0,60	0,67	0,31	0,32	-39,2%	-51,4%	5,2%
Cider	0,15	0,16	0,13	0,14	0,13	0,15	0,15	0,17	0,17	0,17	0,18	11,9%	7,9%	5,6%
Reg.	0,12	0,11	0,11	0,11	0,11	0,12	0,13	0,13	0,13	0,14	0,15	15,8%	14,3%	7,3%
Oreg.	0,03	0,05	0,02	0,04	0,02	0,03	0,02	0,03	0,04	0,03	0,03	-1,4%	-16,0%	-2,2%
Folköl	0,53	0,51	0,49	0,47	0,47	0,44	0,43	0,42	0,42	0,41	0,40	-20,5%	-5,1%	-2,3%

Källor: Monitormätningarna, Systembolaget, Folkhälsomyndigheten och Sveriges Bryggerier.

På grund av avrundning är summan av delmängderna inte alltid densamma som totalsumman.

Tabell 9. Registrerade och oregistrerade andelar av respektive dryck under perioden 2012–2021, samt förändringar i *procentenheter* under perioderna 2012–2019a, 2019b–2021 och 2020–2021.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019a	2019b	2020	2021	Förändring i procentenheter		
												2012– 2019a	2019b– 2021	2020– 2021
Totalt														
Registrerat	79,1	75,0	77,6	78,0	79,4	78,4	81,6	82,5	79,5	88,1	87,7	+3,4	+8,2	-0,4
Oreg.	20,9	25,0	22,4	22,0	20,6	21,6	18,4	17,5	20,5	11,9	12,3	-3,4	-8,2	+0,4
Vin														
Registrerat	90,2	87,4	89,1	90,7	90,2	89,2	89,8	90,1	87,8	92,0	91,0	-0,1	+3,2	-1,0
Oreg.	9,8	12,6	10,9	9,3	9,8	10,8	10,2	9,9	12,2	8,0	9,0	+0,1	-3,2	+1,0
Starköl														
Registrerat	80,1	76,7	78,0	78,2	78,5	76,3	80,2	81,2	76,9	86,3	86,5	+1,1	+9,6	+0,2
Oreg.	19,9	23,3	22,0	21,8	21,5	23,7	19,8	18,8	23,1	13,7	13,5	-1,1	-9,6	-0,2
Sprit														
Registrerat	51,6	46,1	49,1	49,4	53,6	54,0	60,2	62,9	60,3	78,6	78,9	+11,3	+18,6	+0,3
Oreg.	48,4	53,9	50,9	50,6	46,4	46,0	39,8	37,1	39,7	21,4	21,1	-11,3	-18,6	-0,3
Cider														
Registrerat	77,4	69,5	85,4	74,2	84,2	77,9	85,6	80,1	78,9	82,3	83,6	+2,7	+4,7	+1,3
Oreg.	22,6	30,5	14,6	25,8	15,8	22,1	14,4	19,9	21,1	17,7	16,4	-2,7	-4,7	-1,3

Källor: Monitormätningarna, Systembolaget, Folkhälsomyndigheten och Sveriges Bryggerier.

På grund av avrundning är summan av delmängderna inte alltid densamma som totalsumman.

Vin

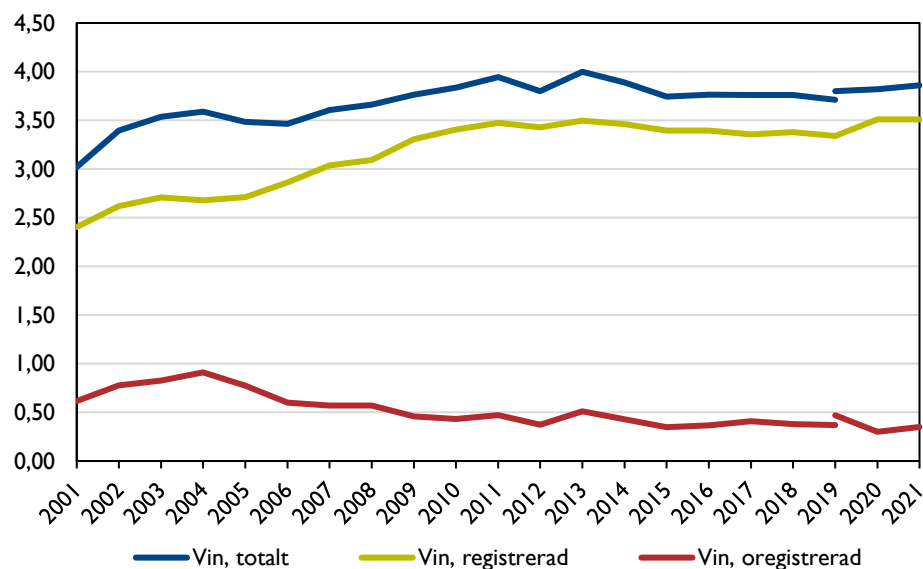
Den totala anskaffningen av vin uppgick under 2021 till 3,86 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre. Det är en ökning med 1,0 % jämfört med 2020. Den registrerade delen uppgick till 3,51 liter under 2021, vilket var på samma nivå som året innan.

Den registrerade delen av vinkonsumtionen uppgick under 2021 till 91,0 %. Den oregistrerade delen var 0,35 liter, vilket är 9 % av vinkonsumtionen. Jämfört med 2020 har den registrerade andelen minskat med en procentenhet och den oregistrerade ökade med lika mycket.

År 2021 jämfört med 2019

Den totala vinkonsumtionen ökade under de båda pandemiåren. Konsumtionen under 2021 var 1,5 % högre jämfört med 2019. Den registrerade mängden ökade med 5,2 % samtidigt som den oregistrerade mängden minskade med knappt 25 %.

Den registrerade andelen ökade med 3,2 procentenheter samtidigt som den oregistrerade andelen sjönk med lika mycket under 2021 jämfört med 2019.

Figur 4. Vinansaffning (inklusive starkvin): Totalt samt registrerad och oregistrerad, i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, 2001–2019a, 2019b–2021.

Starköl

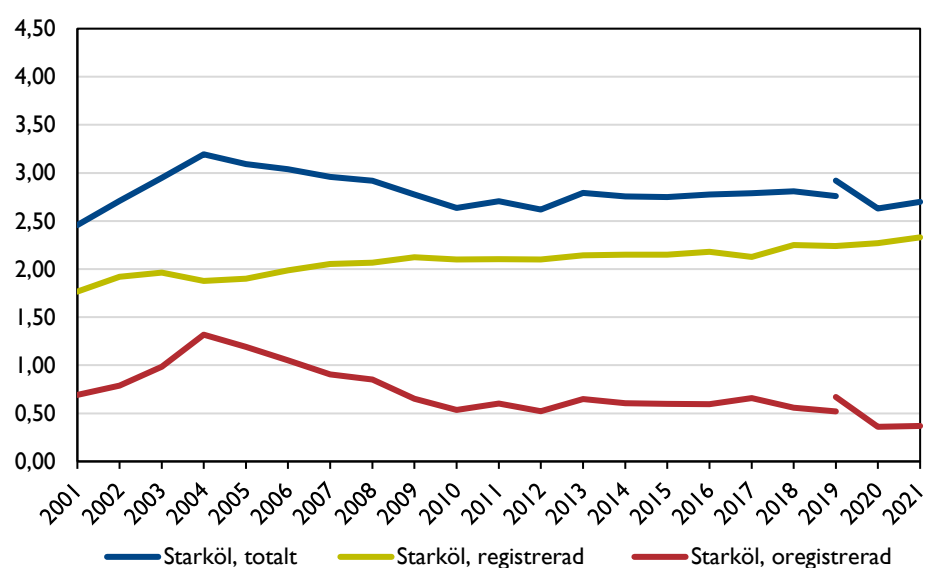
Konsumtionen av starköl uppgick under 2021 till 2,70 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre. Det är en ökning med 2,5 % jämfört med 2020. Den registrerade delen uppgick under 2021 till 2,33 liter, vilket är en ökning med 2,8 %. Den oregistrerade mängden var 0,37 liter, vilket är en ökning med 1 %.

Den registrerade delen av starkölskonsumtionen uppgick under 2021 till 86,5 %, vilket är en liten ökning jämfört med 2020.

År 2021 jämfört med 2019

Den totala starkölskonsumtionen minskade under pandemiåren. Konsumtionen under 2021 var 7,5 % lägre jämfört med 2019. Den registrerade delen ökade dock med drygt 4 % men den oregistrerade delen minskade med nästan 46 %.

Den registrerade andelen av starkölskonsumtionen ökade med 9,6 procentenheter samtidigt som den oregistrerade andelen minskade med lika mycket.

Figur 5. Starkölsanskaffning: Totalt samt registrerad och oregistrerad, i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, 2001–2019a, 2019b–2021.

Sprit

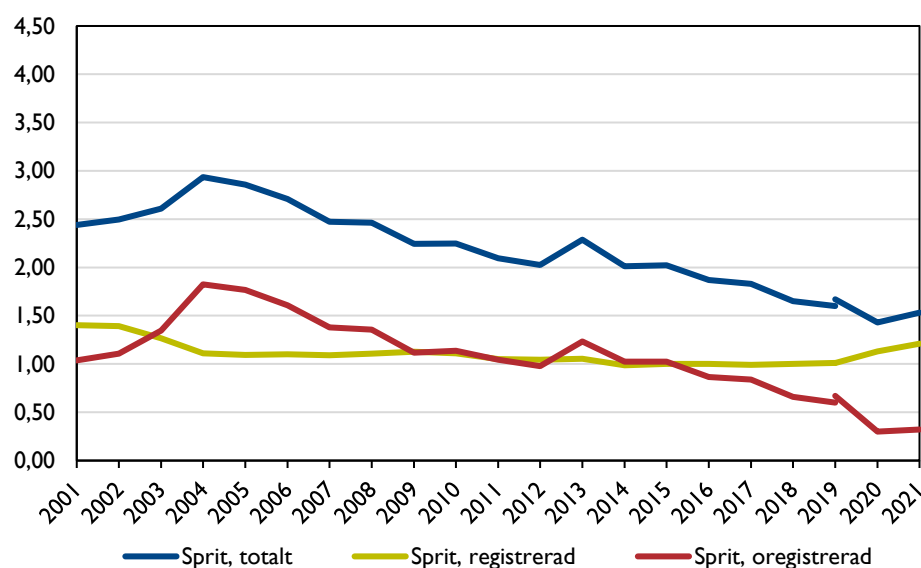
Den totala spritkonsumtionen uppgick till 1,53 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre under 2021. Det är en ökning med 6,7 % jämfört med 2020. Den registrerade delen uppgick till 1,21 liter under 2021, vilket var drygt 7 % mer än under 2020. Den oregistrerade delen uppgick till 0,32 liter vilket är en ökning med 5,2 %.

Den registrerade delen av spritkonsumtionen uppgick under 2021 till knappt 79 % vilket är en liten ökning jämfört med 2020. Den oregistrerade delen uppgick till drygt 21 %

År 2021 jämfört med 2019

Den totala spritkonsumtionen minskade under de båda pandemiåren. Konsumtionen under 2021 var 8,6 % lägre jämfört med 2019. Den registrerade delen ökade dock med 19,6 % samtidigt som den oregistrerade delen minskade med 51 %.

Den registrerade andelen av spritkonsumtionen ökade från 60,3 % under 2019 till 78,9 % under 2021. Det är en ökning med 18,6 procentenheter. Den oregistrerade andelen minskade med lika mycket.

Figur 6. Spritanslagning: Totalt samt registrerad och oregistrerad, i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, 2001–2019a, 2019b–2021.

Folköl och cider

I tabellerna 8 och 9 redovisas även utvecklingen av folkölsförsäljningen och cideranskaaffningen som är de minska dryckeskategorierna, (se även tabellerna 11 och 12). Folkölsförsäljningen uppgick under 2021 till 0,40 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre. Det är en minskning med 2,3 % jämfört med 2020 och med 5,1 % jämfört med 2019.

Anskaaffningen av cider uppgick under 2021 till 0,18 liter ren alkohol, vilket är en ökning med 5,6 % jämfört med 2020 och med knappt 8 % jämfört med 2019. (Cider och blanddrycker som sålts på restauranger ingår dock inte i dessa uppgifter, se bilaga 2.)

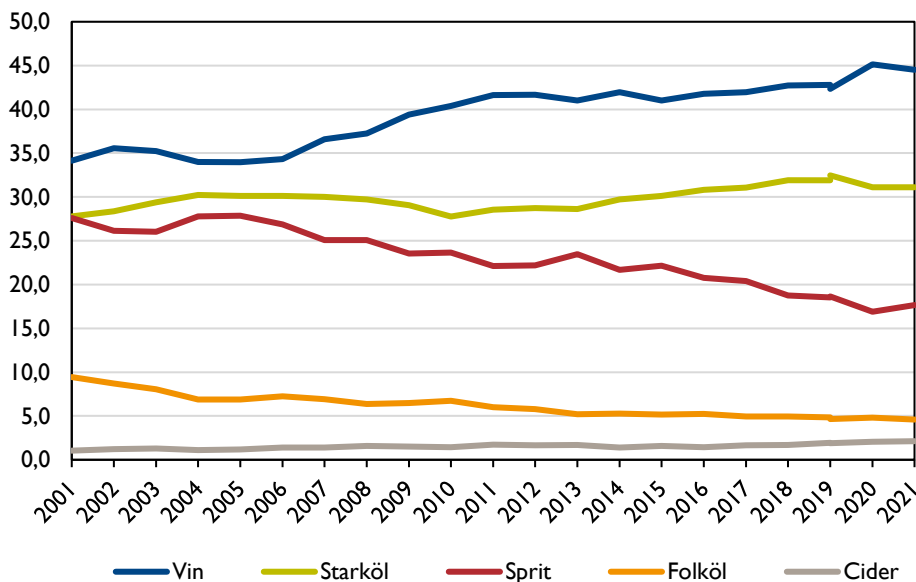
De olika dryckernas andelar av den totala anskaffningen

I figur 7 visas de olika dryckernas andelar av den totala anskaffningen under perioden 2001–2021. Se även tabell 15 i bilaga 1.

Vin är den dryck som svenskarna dricker mest av. Skillnaden, jämfört med övriga drycker, har ökat sedan 2001. Sett över hela tidsperioden har andelen vin ökat relativt kraftigt, samtidigt som andelen sprit har minskat. Andelen folköl har minskat under perioden, men minskningen har planat ut något under senare år.

Under 2021 var andelen vin 44,5 %, vilket är en nedgång med 0,6 procentenheter jämfört med 2020. Det året hade vinet den högsta andelen under hela perioden med 45,1 %. Den dryck som svenskarna dricker näst mest av är starköl. Starköl hade en andel på 31,1 % under 2021, vilket var på samma nivå som under 2020.

Spritandelen var 17,7 %, vilket är en ökning med 0,7 procentenheter. Andelen folköl var 4,6 % och andelen cider var 2,1 %. Förändringarna för dessa drycker var små.

Figur 7. De olika dryckernas andelar av den totala anskaffningen, i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, 2001–2019a, 2019b–2021.

För att studera hur den totala konsumtionen av öl har utvecklats under perioden har konsumtionen av starköl och folköl summerats, se tabell 15 i bilaga 1. Summan av folköl och starköl uppgick under 2001 till 37,2 % av den totala konsumtionen. Under 2021 var andelen däremot 35,9 %. Denna minskning beror uteslutande på den minskade andelen folköl av totalkonsumtionen. Starkölets andel har däremot stigit under perioden.

Typ av dryck och anskaffningskälla

I tabell 10 presenteras anskaffningen under tidsperioden 2012–2021 utifrån typ av dryck och dess källa, som till exempel kategorierna vin sålt på Systembolaget eller resandeförstärkt starköl. Dessa kategorier är rangordnade efter sina respektive andelar av den totala anskaffningen 2021, se även figur 8.

Även i den här tabellen är uppgifterna uppdelade för åren 2012–2019a enligt den gamla metodiken och enligt den nya för åren 2019b–2021. Dessutom redovisas förändringar för de två sista åren, 2021 jämfört med 2020. De förändringar som redovisas för respektive tidsperiod avser förändringar i procentenheter och inte i procent.

De delmängder som redovisas i tabellen har en andel som överstiger 0,5 % av den totala konsumtionen. I bilaga 1, tabell 20, finns motsvarande uppgifter för hela perioden 2001–2021.

Tabell 10. Anskaffningen utifrån typ av dryck och dess källa, i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre. Procentuella andelar av den totala anskaffningen under perioden 2012–2021 samt förändringar i procentenheter under åren 2012–2019a, 2019b–2021 och 2020–2021. Rangordnade efter fördelningen 2021.

Typ av dryck och anskaffningskälla	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019a	2019b	2020	2021	Förändring i procentenheter		
												2012– 2019a	2019b –2021	2020– 2021
1 Vin, Systembolaget	34,5	32,8	34,1	34,3	34,6	34,3	35,2	35,6	34,4	39,5	38,0	+1,1	+3,7	-1,5
2 Starköl, Systembolaget	17,3	16,4	17,3	17,5	18,0	18,0	19,2	19,7	19,0	22,6	22,2	+2,4	+3,3	-0,3
3 Sprit, Systembolaget	10,0	9,1	9,2	9,5	9,6	9,6	9,9	10,4	10,0	12,6	12,9	+0,4	+2,9	+0,3
4 Starköl, restauranger	5,7	5,5	5,8	6,1	6,2	5,7	6,4	6,2	6,0	4,2	4,7	+0,5	-1,3	+0,4
5 Folköl ^{a)}	5,8	5,2	5,3	5,2	5,2	4,9	4,9	4,8	4,7	4,8	4,6	-0,9	-0,1	-0,2
6 Vin, restauranger	3,1	3,1	3,2	2,9	3,1	3,1	3,2	2,9	2,8	2,0	2,5	-0,2	-0,3	+0,5
7 Cider, Systembolaget	1,3	1,2	1,2	1,2	1,2	1,3	1,5	1,5	1,5	1,7	1,8	+0,3	+0,3	+0,1
8 Sprit, resandeförsel	7,5	8,8	8,2	8,0	7,1	6,9	5,2	5,2	5,2	1,9	1,7	-2,3	-3,5	-0,2
9 Starköl, resandeförsel	3,1	3,3	2,9	2,6	2,7	3,5	2,8	3,3	3,0	1,3	1,5	+0,2	-1,5	+0,2
10 Starköl, köp smugglat	2,3	2,9	3,0	2,9	3,1	2,8	2,6	1,8	3,6	1,9	1,4	-0,5	-2,1	-0,5
11 Vin, internet	0,2	0,8	0,8	0,6	0,7	0,7	0,6	0,7	0,8	1,2	1,4	+0,5	+0,6	+0,2
12 Sprit, köp av smugglat	2,2	2,3	1,9	2,3	1,6	1,5	1,4	1,0	1,5	1,0	1,3	-1,2	-0,2	+0,3
13 Vin, hemtillverkning	0,4	0,9	0,9	0,6	0,7	0,6	1,1	0,7	0,7	0,7	1,0	+0,3	+0,3	+0,3
14 Sprit, restauranger	1,5	1,7	1,4	1,5	1,5	1,4	1,4	1,3	1,2	0,7	1,0	-0,2	-0,2	+0,3
15 Starköl, hemtillverkning	0,2	0,2	0,4	0,9	0,6	1,0	0,8	0,8	0,8	0,8	1,0	+0,6	+0,1	+0,2
16 Vin, resandeförsel	3,1	3,1	2,8	2,4	2,5	2,9	2,3	2,6	3,2	1,4	0,9	-0,6	-2,3	-0,5
17 Vin, köp av smugglat	0,3	0,4	0,1	0,1	0,2	0,2	0,4	0,3	0,4	0,3	0,7	+0,0	+0,3	+0,4

Källor: Monitormätningarna, Systembolaget, Folkhälsomyndigheten och Sveriges Bryggerier.

a) Inkluderar även försäljning på restaurang, knappt 1 % av den totala folkölsförsäljningen.

Förändringarna är beräknade på estimat med två decimaler.

Drycker köpta på Systembolaget ligger högst i rangordningen. Den största kategorin var vin som köpts där. Under 2021 hade denna kategori en andel på 38,0 % av den totala konsumtionen, vilket är en minskning med 1,5 procentenheter jämfört med 2020.

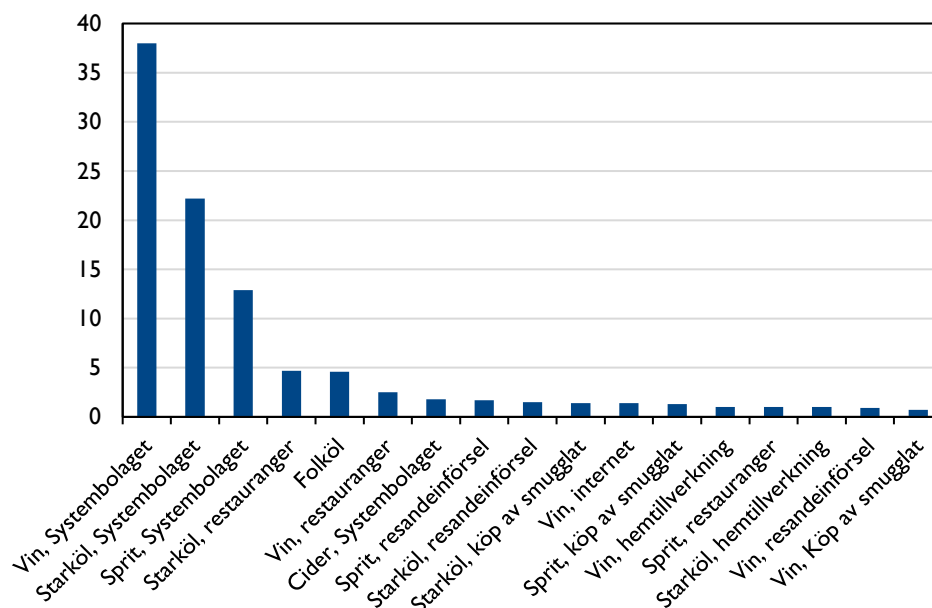
Starköl köpt på Systembolaget var den näst största kategorin med en andel på 22,2 % vilket är en minskning med 0,3 procentenheter jämfört med året innan.

På tredje plats återfinns sprit köpt på Systembolaget med en andel på 12,9 %. Det är en ökning med 0,3 procentenheter.

Den fjärde kategorin i storleksordning var försäljningen av starköl på restaurang med en andel på 4,7 %, vilket är en ökning med 0,4 procentenheter jämfört med året innan.

På femte plats återfinns folkölsförsäljningen som uppgick till 4,6 %, vilket är en minskning med 0,2 jämfört med 2020. På sjätte plats var vin på restauranger med en andel på 2,5 %, vilket är en ökning med 0,5 procentenheter jämfört med 2020.

Därefter följer cider köpt på Systembolaget (1,8 %), resandeförd sprit (1,7 %), resandeförd starköl (1,5 %). Övriga kategorier har en andel på mindre än 1,5 %, se tabell 10.

Figur 8. Anskaffningen utifrån typ av dryck och dess källa, i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre. Procentuella andelar av den totala anskaffningen, rangordnade efter fördelningen 2021.

Avslutande sammanfattning

Förändringarna under 2021 jämfört med 2020 var små. Båda åren präglades av pandemin med restriktioner och uppmaningar till distans mellan människor. Den totala konsumtionen ökade dock. Både Systembolagets och restaurangernas försäljning steg under 2021.

Under 2021 var konsumtionen däremot 3,5 % lägre jämfört med 2019, vilket således är ett mått på pandemins effekter under de båda pandemiåren 2020 och 2021 sammantaget. Den registrerade försäljningen ökade kraftigt. Det berodde på Systembolagets ökning med 11,6 % under perioden, från en redan hög nivå. Samtidigt minskade den oregistrerade delen av konsumtionen betydligt. Resandeförseln sjönk med drygt 64 % och köp av smugglad alkohol minskade med 39 %. Däremot ökade både hemtillverkning och köp via internet, men från låga nivåer. Trots dessa ökningarna var den oregistrerade delen av konsumtionen 42 % lägre under 2021 jämfört med 2019. När restriktionerna avskaffades under vintern och våren 2022 ökade resandet och resandeförseln kan förväntas öka under 2022 jämfört med pandemiåren.

Den stora frågan vad gäller såväl alkoholkonsumtionen som andra beteenden som har påverkats av pandemin, är om pandemieffekterna kommer att klinga av fullt ut eller om beteenden och vanor kommer att stabiliseras på nya normalnivåer. Det återstår att se. Dessutom har det efter pandemin tillkommit nya faktorer under 2022 som påverkar individens köp och konsumtionsvanor. Exempel på det är den höga inflationen som försämrar köpkraften samt försvagningen av den svenska kronan som påverkar resandet och köp av alkohol utomlands. Hur allt detta påverkar konsumtionen av alkohol och anskaffningsvanorna kommer att vara av stort intresse att följa under de kommande åren.

Referenser

I den här listan återfinns referenserna till den här rapporten. Dessutom redovisas samtliga rapporter från Monitormätningarnas alkoholdel, som publicerats av CAN sedan 2013.

CAN (2022) Tabellbilaga:

<https://www.can.se/undersokningar/monitormatningarna/>

Guttormsson U (2021). *Befolkningens självrapporterade alkoholvanor 2004–2020*. Rapport 204. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Guttormsson U (2020). *Befolkningens självrapporterade alkoholvanor 2004–2019*. Rapport 195. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Guttormsson U (2019). *Befolkningens självrapporterade alkoholvanor 2004–2018*. Rapport 186. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Guttormsson U & Gröndahl M (2018). *Befolkningens självrapporterade alkoholvanor 2004–2017*. Rapport 173. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Guttormsson U & Gröndahl M (2017). *Trender i dryckesmönster – befolkningens självrapporterade alkoholvanor under 2000-talet*. Rapport 168. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Guttormsson U & Trolldal B (2022). *Norsk gränshandel med alkohol i Sverige. 2016–2020*. Rapport 208. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Guttormsson U & Trolldal B (2020). *Norsk gränshandel med alkohol i Sverige*. Rapport 190. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Kühlhorn E Hibell B Larsson S Ramstedt M & Zetterberg HL (1999). *Alkoholkonsumtionen i Sverige under 1990-talet*. Stockholm: OAS, Socialdepartementet.

Källebring N (2021). *Bortfall i Monitormätningarna*. Rapport 201. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Leifman H & Trolldal B (2014b). *Alkoholkonsumtionen i Sverige 2013*. Rapport 142. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Leifman H & Trolldal B (2014a). *Hur mycket dricker svensken? – alkoholkonsumtionen i siffror 2001–2012*. Rapport 140. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Leifman H (2000). *The measurement of alcohol-related problems in Sweden*. Journal of Substance Abuse, 12, 197–212. (Special Issue: Measuring alcohol consumption).

Nyfjäll M & Trolldal B (2022). *Estimating total alcohol consumption in the Monitor survey – an updated technical description of the estimating method*. Rapport 207. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Nyfjäll M & Trolldal B (2019). *Estimating total alcohol consumption in the Monitor survey – a technical description of the estimating method*. Rapport 182. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Ramstedt M (2010). *How much alcohol do you buy? A comparison of self-reported alcohol purchases with actual sales*. Addiction, 105, 649–654.

Ramstedt M m.fl. (2013). I Socialdepartementet: Uppföljning av regeringens alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksstrategi, nummer 2. Kapitel 10. *Hur ska alkoholinförseeln mätas? – en genomgång av tillgängliga indikatorer och förslag på en reviderad metod*. Stockholm: Regeringskansliet.

Raninen J (2015). *Ingen dricker som Svensson – om svenska befolkningens dryckesvanor*. Rapport 153. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Rådets direktiv (92/12/EEG). Om allmänna regler för punktskattepliktiga varor och om innehav, flyttning och övervakning av sådana varor (cirkulationsdirektivet).

SFS 2000:1225 (2000). *Lag om straff för smuggling*. Svensk Författningssamling. Stockholm: Finansdepartementet.

SFS 2010:1622 (2010). *Alkohollag*. Svensk Författningssamling. Stockholm: Socialdepartementet.

Trolldal B (2019). *Resandeförsel och köp av smugglad alkohol 2009-2018*. Rapport 189. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Trolldal B (2020). *Alkoholkonsumtionen i Sverige 2019*. Rapport 193. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning; Stockholm.

Trolldal B (2019). *Alkoholkonsumtionen i Sverige 2018*. Rapport 184. Centraförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Trolldal B (red.) (2016). *Alkoholkonsumtionen i Sverige 2015*. Rapport 160. Centraförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Trolldal B & Leifman H (2018). *Alkoholkonsumtionen i Sverige 2017*. Rapport 175. Centraförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Trolldal B & Leifman H (2017). *Alkoholkonsumtionen i Sverige 2016*. Rapport 167. Centraförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Trolldal B & Leifman H (2015). *Hur mycket dricker svensken? Registrerad och oregistrerad alkoholkonsumtion 2001–2014*. Rapport 152. Centraförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Trolldal B Guttormsson U & Leifman H (2017). *Registrerad och oregistrerad alkohol i Sveriges län 2001–2016*. Rapport 165. Centraförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Trolldal B & Åström V (2021). *Alkoholkonsumtionen i Sverige 2001-2020*. Rapport 202. Centraförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Bilaga I: Tabellbilaga

Tabell 11. Registrerad, oregistrerad och total alkoholanskaffning i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, totalt och per dryck, 2001–2021.

Delmängd	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019a	2019b	2020	2021
Totalt	8,84	9,55	10,03	10,56	10,26	10,09	9,85	9,83	9,54	9,50	9,47	9,12	9,75	9,27	9,13	9,00	8,97	8,81	8,66	8,98	8,47	8,67
Registrerat	6,50	6,88	6,88	6,51	6,53	6,81	6,98	7,02	7,30	7,38	7,32	7,21	7,32	7,20	7,12	7,15	7,03	7,20	7,14	7,14	7,46	7,60
Oregistrerat	2,35	2,67	3,16	4,05	3,73	3,28	2,87	2,81	2,24	2,12	2,16	1,91	2,44	2,08	2,01	1,85	1,94	1,62	1,52	1,84	1,01	1,07
Vin	3,02	3,40	3,54	3,59	3,48	3,46	3,61	3,66	3,76	3,83	3,94	3,80	4,00	3,89	3,74	3,76	3,76	3,76	3,71	3,80	3,82	3,86
Registrerat	2,40	2,62	2,71	2,68	2,71	2,86	3,04	3,09	3,31	3,40	3,47	3,43	3,50	3,46	3,40	3,39	3,36	3,38	3,34	3,34	3,51	3,51
Oregistrerat	0,62	0,78	0,83	0,91	0,77	0,60	0,57	0,57	0,46	0,43	0,47	0,37	0,51	0,43	0,35	0,37	0,41	0,38	0,37	0,46	0,31	0,35
Starköl	2,46	2,71	2,95	3,19	3,09	3,04	2,96	2,92	2,77	2,64	2,70	2,62	2,79	2,76	2,75	2,77	2,79	2,81	2,76	2,92	2,63	2,70
Registrerat	1,77	1,92	1,96	1,88	1,90	1,99	2,05	2,07	2,12	2,10	2,10	2,10	2,14	2,15	2,15	2,18	2,13	2,25	2,24	2,24	2,27	2,33
Oregistrerat	0,69	0,79	0,99	1,32	1,19	1,05	0,91	0,85	0,65	0,54	0,60	0,52	0,65	0,61	0,60	0,60	0,66	0,56	0,52	0,67	0,36	0,37
Sprit	2,44	2,50	2,61	2,94	2,86	2,71	2,47	2,46	2,25	2,25	2,09	2,02	2,29	2,01	2,02	1,87	1,83	1,65	1,60	1,67	1,43	1,53
Registrerat	1,40	1,39	1,27	1,11	1,09	1,10	1,09	1,11	1,13	1,11	1,05	1,05	1,06	0,99	1,00	1,00	0,99	1,00	1,01	1,01	1,13	1,21
Oregistrerat	1,04	1,11	1,34	1,82	1,77	1,61	1,38	1,36	1,12	1,14	1,04	0,98	1,23	1,02	1,02	0,87	0,84	0,66	0,60	0,67	0,31	0,32
Cider	0,09	0,12	0,13	0,12	0,12	0,14	0,14	0,16	0,14	0,14	0,16	0,15	0,16	0,13	0,14	0,13	0,15	0,15	0,17	0,17	0,17	0,18
Registrerat	0,09	0,12	0,13	0,12	0,12	0,13	0,12	0,12	0,13	0,13	0,12	0,12	0,11	0,11	0,11	0,11	0,12	0,13	0,13	0,13	0,14	0,15
Oregistrerat	•	•	•	•	•	0,02	0,01	0,03	0,01	0,01	0,04	0,03	0,05	0,02	0,04	0,02	0,03	0,02	0,03	0,04	0,03	0,03
Folköl	0,84	0,83	0,81	0,72	0,71	0,73	0,68	0,63	0,62	0,64	0,57	0,53	0,51	0,49	0,47	0,47	0,44	0,43	0,42	0,42	0,41	0,40

Källor: Monitormätningarna, Systembolaget, Folkhälsomyndigheten och Sveriges Bryggerier. Pga. avrundning är summan av delmängderna inte alltid densamma som totalsumman. Tecknet • innebär att delmängderna inte mättes det aktuella året.

Tabell 12. Registrerad, oregistrerad och total alkoholanskaffning i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, totalt och per dryck, 2001–2021.

Delmängd	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019a	2019b	2020	2021
Totalt																						
Registrerat	73,5	72,0	68,5	61,6	63,7	67,5	70,9	71,4	76,5	77,7	77,2	79,1	75,0	77,6	78,0	79,4	78,4	81,6	82,5	79,5	88,1	87,7
Oregistrerat	26,5	28,0	31,5	38,4	36,3	32,5	29,1	28,6	23,5	22,3	22,8	20,9	25,0	22,4	22,0	20,6	21,6	18,4	17,5	20,5	11,9	12,3
Vin																						
Registrerad	79,6	77,1	76,6	74,6	77,8	82,7	84,2	84,4	87,8	88,8	88,1	90,2	87,4	89,1	90,7	90,2	89,2	89,8	90,1	87,8	92,0	91,0
Oregistrerad	20,4	22,9	23,4	25,4	22,2	17,3	15,8	15,6	12,2	11,2	11,9	9,8	12,6	10,9	9,3	9,8	10,8	10,2	9,9	12,2	8,0	9,0
Starköl																						
Registrerad	71,9	70,9	66,6	58,7	61,5	65,4	69,4	70,8	76,6	79,7	77,7	80,1	76,7	78,0	78,2	78,5	76,3	80,2	81,2	76,9	86,3	86,5
Oregistrerad	28,1	29,1	33,4	41,3	38,5	34,6	30,6	29,2	23,4	20,3	22,3	19,9	23,3	22,0	21,8	21,5	23,7	19,8	18,8	23,1	13,7	13,5
Sprit																						
Registrerad	57,4	55,7	48,5	37,8	38,2	40,7	44,2	44,9	50,2	49,4	50,1	51,6	46,1	49,1	49,4	53,6	54,0	60,2	62,9	60,3	78,6	78,9
Oregistrerad	42,6	44,3	51,5	62,2	61,8	59,3	55,8	55,1	49,8	50,6	49,9	48,4	53,9	50,9	50,6	46,4	46,0	39,8	37,1	39,7	21,4	21,1
Cider																						
Registrerad						88,0	90,2	79,5	89,6	91,4	75,4	77,4	69,5	85,4	74,2	84,2	77,9	85,6	80,1	78,9	82,3	83,6
Oregistrerad						12,0	9,8	20,5	10,4	8,6	24,6	22,6	30,5	14,6	25,8	15,8	22,1	14,4	19,9	21,1	17,7	16,4

Källor: Monitormätningarna, Systembolaget, Folkhälsomyndigheten och Sveriges Bryggerier. Pga. avrundning är summan av delmängderna inte alltid densamma som totalsumman. Tecknet • innebär att delmängderna inte mättes det aktuella året.

Tabell 13. Registrerad alkoholförsäljning. Per anskaffningskälla och dryck i miljoner volymliter, 2001–2021.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019a	2019b	2020	2021
Systembolaget																						
Starköl	156,0	170,5	179,1	172,9	179,0	195,7	207,1	212,4	226,9	225,8	227,1	227,6	231,5	234,1	234,4	240,0	242,0	256,8	260,4	260,4	293,9	299,5
Vin	118,5	130,9	135,7	133,3	137,7	145,3	154,0	160,9	175,8	182,5	186,0	189,8	193,5	193,6	193,7	195,1	195,7	199,8	201,2	201,2	219,7	218,5
Sprit	23,4	23,3	22,1	19,2	18,8	18,9	19,3	19,1	20,1	20,0	19,4	19,3	18,9	18,3	18,8	19,0	19,2	19,8	20,6	20,6	24,5	26,0
Cider	13,7	17,1	18,7	16,8	17,0	18,3	18,1	18,5	19,4	19,3	19,1	18,2	17,6	17,5	16,9	17,7	19,0	21,2	22,3	22,3	24,0	25,9
Starkvin	5,7	5,7	6,1	5,4	5,4	5,3	5,6	5,6	5,6	5,4	5,0	4,8	4,4	4,2	3,9	4,1	3,8	3,7	3,5	3,5	3,8	3,7
Restaurang																						
Starköl	84,0	86,7	85,5	82,0	81,1	78,9	80,1	81,1	77,8	78,4	79,2	80,3	83,7	84,1	86,2	87,9	81,0	89,9	87,2	87,2	58,6	66,8
Vin	20,6	22,0	19,7	20,6	18,5	20,4	21,1	19,3	18,1	19,3	22,6	20,1	23,5	20,9	20,7	20,3	20,3	20,7	18,9	18,9	12,3	15,8
Sprit	3,8	3,7	3,3	3,6	4,0	4,0	3,6	4,4	3,9	3,9	3,3	3,2	4,2	3,3	3,5	3,6	3,4	3,5	3,1	3,1	1,6	2,4
Folköl	190,2	189,9	184,9	167,3	163,9	171,5	159,7	147,6	146,5	153,6	137,2	127,7	123,8	120,4	116,4	118,0	111,8	110,9	107,7	107,7	105,3	103,6

Källor: Monitormätningarna, Systembolaget, Folkhälsomyndigheten och Sveriges Bryggerier. Pga. avrundning är summan av delmängderna inte alltid densamma som totalsumman.

Tabell 14. Skattad resandeförsel, köp av smugglat, hemtillverkning och internethandel. Per anskaffningskälla och dryck i miljoner volymliter, 2001–2021.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019a	2019b	2020	2021
Resandeförsel																						
Starköl	67,6	70,7	73,7	94,1	76,1	64,0	55,0	64,8	46,1	41,1	43,0	40,9	46,8	39,0	35,3	36,5	47,2	36,9	43,2	41,1	17,3	20,2
Vin	23,6	26,6	29,7	35,4	29,9	20,3	22,0	21,8	16,6	14,9	18,4	16,8	18,3	15,4	13,4	13,5	16,2	12,3	14,3	18,8	7,9	5,3
Sprit	13,3	13,5	19,1	26,1	23,5	20,7	21,4	21,4	15,6	17,3	16,4	14,5	18,4	16,4	15,8	14,1	13,9	10,3	10,4	10,8	3,7	3,4
Cider	.	.	.	.	.	2,5	2,0	4,8	2,3	1,8	4,2	1,9	2,4	1,8	4,6	2,3	2,7	1,5	2,2	2,0	1,5	2,6
Starkvin	2,2	2,8	2,3	2,9	2,2	2,9	1,6	1,2	0,8	0,6	0,6	0,8	0,5	0,7	0,6	0,7	0,8	0,7	0,4	0,4	0,1	0,1
Köp av smugglat																						
Starköl	21,0	28,9	54,2	77,7	80,7	74,3	66,3	51,5	43,1	32,9	40,6	30,4	40,8	40,8	39,3	41,3	37,0	34,5	24,3	48,8	24,9	19,3
Vin	1,6	2,2	4,8	4,6	5,2	5,2	4,3	4,9	4,8	2,5	1,1	1,5	2,2	0,4	0,7	1,3	1,3	2,2	1,5	2,7	1,6	4,2
Sprit	3,7	4,8	4,0	6,6	9,0	9,2	5,0	4,9	5,8	4,6	2,9	4,3	4,8	3,7	4,6	3,2	2,9	2,8	2,0	3,2	1,9	2,6
Cider	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2,0	3,3	5,2	1,2	1,1	0,8	2,6	1,9	1,7	2,5	3,1	2,4
Internet																						
Vin	.	.	.	.	.	0,2	0,0	0,2	1,5	0,6	2,7	1,3	4,6	4,6	3,7	4,2	4,3	3,4	4,1	4,6	6,9	8,0
Starköl	.	.	.	.	.	1,8	0,6	0,2	0,2	0,0	0,3	1,4	3,7	3,7	2,1	2,2	1,3	2,2	1,6	1,7	3,5	4,4
Sprit	.	.	.	.	.	0,5	0,2	0,3	0,5	0,2	1,0	0,4	1,8	0,7	0,6	0,8	0,9	0,9	0,5	0,5	0,8	0,5
Cider	.	.	.	.	.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2	0,0	0,1	0,2	0,0	0,2	1,6	1,5	0,5	0,1
Starkvin	.	.	.	.	.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1
Hemtillverkning																						
Starköl	1,5	3,0	1,8	3,0	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,4	2,4	4,7	11,4	8,5	13,4	10,9	10,5	11,5	9,9	12,8
Vin	8,6	13,5	11,2	9,5	7,3	5,7	5,3	5,6	3,4	7,3	5,9	2,5	5,6	5,5	3,6	3,8	3,5	6,3	4,1	4,5	3,9	5,9
Sprit	3,0	3,1	3,0	3,2	2,5	1,9	1,4	1,2	1,2	1,6	1,7	1,5	1,4	1,1	1,1	1,0	1,1	0,9	0,8	0,8	0,7	0,9

Tecknet • innebär att delmängderna inte mättes det aktuella året.

Tabell 15. Dryckernas andelar av den totala alkoholkonsumtionen, baserat på anskaffad volym i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, 2001–2021.

																						Förändring i procentenheter			
																					2001–2019a	2019b–2020	2020–2021		
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019a	2019b	2020	2021	2019a	2021	2021
Vin	34,1	35,6	35,2	34,0	34,0	34,3	36,6	37,3	39,4	40,4	41,6	41,7	41,0	41,9	41,0	41,8	41,9	42,7	42,8	42,3	45,1	44,5	+8,7	+2,2	-0,6
Starköl	27,8	28,4	29,4	30,2	30,1	30,1	30,0	29,7	29,1	27,8	28,5	28,7	28,6	29,7	30,1	30,8	31,1	31,9	31,9	32,5	31,1	31,1	+4,1	-1,3	0,0
Sprit	27,6	26,1	26,0	27,8	27,9	26,9	25,1	25,1	23,5	23,7	22,1	22,2	23,5	21,7	22,2	20,7	20,4	18,8	18,5	18,6	16,9	17,7	-9,1	-1,0	+0,7
Folköl	9,4	8,7	8,1	6,9	6,9	7,3	6,9	6,4	6,5	6,7	6,0	5,8	5,2	5,3	5,2	5,2	4,9	4,9	4,8	4,7	4,8	4,6	-4,6	-0,1	-0,2
Cider	1,0	1,2	1,3	1,1	1,2	1,4	1,4	1,6	1,5	1,4	1,7	1,6	1,7	1,4	1,6	1,4	1,7	1,7	1,9	1,9	2,1	2,1	+0,9	+0,2	+0,1
Öl,totalt	37,2	37,1	37,5	37,1	37,0	37,4	36,9	36,1	35,5	34,5	34,5	34,5	33,8	35,0	35,3	36,0	36,0	36,8	36,7	37,1	35,9	35,7	-0,5	-1,4	-0,2

Tabell 16. Alkoholansaffningens olika delmängder i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, 2001–2021.

Delmängd	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019a	2019b	2020	2021
Total konsumtion	8,84	9,55	10,03	10,56	10,26	10,09	9,85	9,83	9,54	9,50	9,47	9,12	9,75	9,27	9,13	9,00	8,97	8,81	8,66	8,98	8,47	8,67
Registrerad del	6,50	6,88	6,88	6,51	6,53	6,81	6,98	7,02	7,30	7,38	7,32	7,21	7,32	7,20	7,12	7,15	7,03	7,20	7,14	7,14	7,46	7,60
Systembolaget	4,63	4,97	5,07	4,79	4,87	5,08	5,31	5,40	5,76	5,80	5,78	5,75	5,80	5,74	5,70	5,71	5,67	5,79	5,82	5,82	6,47	6,50
Restauranger	1,03	1,08	1,00	0,99	0,96	0,99	1,00	0,99	0,92	0,94	0,97	0,93	1,01	0,97	0,95	0,97	0,92	0,97	0,90	0,90	0,59	0,71
Folköl	0,84	0,83	0,81	0,72	0,71	0,73	0,68	0,63	0,62	0,64	0,57	0,53	0,51	0,49	0,47	0,47	0,44	0,43	0,42	0,42	0,41	0,40
Oregistrerad del	2,35	2,67	3,16	4,05	3,73	3,28	2,87	2,81	2,24	2,12	2,16	1,91	2,44	2,08	2,01	1,85	1,94	1,62	1,52	1,84	1,01	1,07
Resandeförsel	1,66	1,75	2,10	2,71	2,31	1,93	1,88	1,93	1,39	1,39	1,42	1,27	1,50	1,30	1,22	1,13	1,22	0,91	0,97	1,04	0,40	0,37
Köp av smugglat	0,38	0,51	0,70	1,00	1,15	1,10	0,80	0,69	0,67	0,49	0,45	0,46	0,58	0,47	0,50	0,45	0,42	0,40	0,28	0,51	0,29	0,31
Hemtillverkning	0,31	0,41	0,36	0,34	0,26	0,21	0,17	0,17	0,13	0,21	0,19	0,13	0,17	0,17	0,18	0,16	0,19	0,21	0,16	0,18	0,15	0,21
Internet	..	..	..	..	..	0,04	0,02	0,02	0,05	0,02	0,10	0,05	0,19	0,13	0,10	0,12	0,12	0,11	0,10	0,11	0,17	0,17

Källor: Monitormätningarna, Systembolaget, Folkhälsomyndigheten och Sveriges Bryggerier. Pga. avrundning är summan av delmängderna inte alltid identisk med totalsumman.

Tabell 17. De olika delmängdernas andelar i procent av den totala alkoholanskaffningen, baserat på liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, 2001–2021.

Delmängd (%)	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019a	2019b	2020	2021
Registrerat	73,5	72,0	68,5	61,6	63,7	67,5	70,9	71,4	76,5	77,7	77,2	79,1	75,0	77,6	78,0	79,4	78,4	81,6	82,5	79,5	88,1	87,7
Systembolaget	52,3	52,0	50,5	45,4	47,5	50,4	53,9	54,9	60,4	61,1	61,0	63,1	59,5	61,9	62,4	63,4	63,2	65,7	67,2	64,8	76,4	75,0
Restauranger	11,7	11,4	10,0	9,4	9,3	9,8	10,1	10,1	9,7	9,9	10,2	10,2	10,3	10,5	10,5	10,8	10,2	11,0	10,4	10,0	6,9	8,1
Folköl	9,4	8,7	8,1	6,9	6,9	7,3	6,9	6,4	6,5	6,7	6,0	5,8	5,2	5,3	5,2	5,2	4,9	4,9	4,8	4,7	4,8	4,6
Oregistrerat	26,5	28,0	31,5	38,4	36,3	32,5	29,1	28,6	23,5	22,3	22,8	20,9	25,0	22,4	22,0	20,6	21,6	18,4	17,5	20,5	11,9	12,3
Resandeförsel	18,7	18,4	20,9	25,6	22,5	19,1	19,0	19,7	14,6	14,6	15,0	13,9	15,4	14,0	13,4	12,5	13,6	10,3	11,2	11,6	4,7	4,3
Köp av smugglat	4,3	5,3	7,0	9,5	11,2	10,9	8,1	7,1	7,0	5,2	4,8	5,0	5,9	5,0	5,5	5,0	4,6	4,5	3,2	5,7	3,4	3,6
Hemtillverkning	3,5	4,3	3,5	3,2	2,6	2,1	1,8	1,7	1,4	2,2	2,0	1,4	1,7	1,9	2,0	1,8	2,1	2,4	1,9	2,0	1,8	2,4
Internet	•	•	•	•	•	0,4	0,2	0,2	0,5	0,2	1,0	0,6	1,9	1,4	1,1	1,3	1,3	1,2	1,2	1,2	2,0	2,0
Totalt	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Källor: Monitormätningarna, Systembolaget, Folkhälsomyndigheten och Sveriges Bryggerier.

Pga. avrundning är summan av delmängderna inte alltid identisk med totalsumman.

Tecknet • innebär att delmängderna inte mättes det aktuella året.

Tabell 18. Den totala alkoholanskaffningen uppdelad på dryck och anskaffningskälla, i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, 2001–2021.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019a	2019b	2020	2021
Vin, totalt	3,02	3,40	3,54	3,59	3,48	3,46	3,61	3,66	3,76	3,83	3,94	3,80	4,00	3,89	3,74	3,76	3,76	3,76	3,71	3,80	3,82	3,86
Systembolaget	2,11	2,33	2,44	2,39	2,46	2,57	2,72	2,81	3,05	3,13	3,15	3,15	3,20	3,16	3,13	3,12	3,08	3,10	3,09	3,09	3,35	3,30
Restaurang	0,29	0,29	0,27	0,29	0,25	0,29	0,32	0,28	0,26	0,28	0,32	0,28	0,30	0,30	0,27	0,28	0,28	0,28	0,25	0,25	0,17	0,21
Internet	•	•	•	•	•	0,00	0,00	0,00	0,03	0,01	0,04	0,02	0,08	0,07	0,06	0,07	0,07	0,05	0,06	0,07	0,10	0,12
Hemtillverkning	0,14	0,23	0,19	0,16	0,12	0,10	0,09	0,09	0,06	0,12	0,10	0,04	0,09	0,09	0,06	0,06	0,05	0,09	0,06	0,07	0,06	0,09
Resandeförsel	0,44	0,51	0,56	0,67	0,56	0,41	0,41	0,39	0,29	0,26	0,31	0,29	0,30	0,26	0,22	0,22	0,26	0,20	0,22	0,29	0,12	0,08
Köp av smugglat	0,03	0,04	0,08	0,08	0,09	0,09	0,07	0,08	0,08	0,04	0,02	0,03	0,03	0,01	0,01	0,02	0,02	0,03	0,02	0,04	0,02	0,06
Starköl, totalt	2,46	2,71	2,95	3,19	3,09	3,04	2,96	2,92	2,77	2,64	2,70	2,62	2,79	2,76	2,75	2,77	2,79	2,81	2,76	2,92	2,63	2,70
Systembolaget	1,20	1,31	1,36	1,30	1,34	1,45	1,51	1,53	1,61	1,59	1,59	1,58	1,60	1,61	1,60	1,62	1,61	1,69	1,70	1,70	1,91	1,93
Restaurang	0,57	0,61	0,60	0,57	0,56	0,54	0,54	0,54	0,51	0,51	0,52	0,52	0,54	0,54	0,55	0,56	0,51	0,56	0,54	0,54	0,36	0,41
Resandeförsel	0,52	0,54	0,56	0,71	0,57	0,47	0,40	0,47	0,33	0,29	0,30	0,28	0,32	0,27	0,24	0,25	0,32	0,24	0,28	0,27	0,11	0,13
Köp av smugglat	0,16	0,22	0,41	0,59	0,60	0,55	0,48	0,37	0,31	0,23	0,28	0,21	0,28	0,28	0,27	0,28	0,25	0,23	0,16	0,32	0,16	0,12
Hemtillverkning	0,01	0,02	0,01	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,03	0,08	0,06	0,09	0,07	0,07	0,08	0,06	0,08
Internet	•	•	•	•	•	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,03	0,03	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02	0,03
Sprit, totalt	2,44	2,50	2,61	2,94	2,86	2,71	2,47	2,46	2,25	2,25	2,09	2,02	2,29	2,01	2,02	1,87	1,83	1,65	1,60	1,67	1,43	1,53
Systembolaget	1,22	1,21	1,14	0,98	0,95	0,94	0,95	0,93	0,98	0,96	0,92	0,91	0,89	0,85	0,87	0,87	0,86	0,87	0,90	0,90	1,07	1,12
Resandeförsel	0,69	0,70	0,98	1,33	1,19	1,03	1,06	1,05	0,76	0,83	0,78	0,69	0,86	0,76	0,73	0,64	0,62	0,45	0,45	0,47	0,16	0,15
Köp av smugglat	0,19	0,25	0,21	0,34	0,46	0,46	0,25	0,24	0,28	0,22	0,14	0,20	0,23	0,17	0,21	0,14	0,13	0,12	0,09	0,14	0,08	0,11
Restaurang	0,18	0,18	0,13	0,13	0,14	0,16	0,14	0,17	0,15	0,15	0,13	0,13	0,17	0,13	0,13	0,14	0,13	0,13	0,11	0,11	0,06	0,09
Hemtillverkning	0,15	0,16	0,15	0,16	0,12	0,10	0,07	0,06	0,06	0,07	0,08	0,07	0,06	0,05	0,05	0,04	0,05	0,04	0,03	0,03	0,03	0,04
Internet	•	•	•	•	•	0,03	0,01	0,01	0,02	0,01	0,05	0,02	0,09	0,03	0,03	0,04	0,04	0,04	0,02	0,02	0,04	0,02
Cider, totalt	0,09	0,12	0,13	0,12	0,12	0,14	0,14	0,16	0,14	0,14	0,16	0,15	0,16	0,13	0,14	0,13	0,15	0,15	0,17	0,17	0,17	0,18
Systembolaget	0,09	0,12	0,13	0,12	0,12	0,13	0,12	0,12	0,13	0,13	0,12	0,12	0,11	0,11	0,11	0,11	0,12	0,13	0,13	0,13	0,14	0,15
Resandeförsel	•	•	•	•	•	0,02	0,01	0,03	0,01	0,01	0,03	0,01	0,02	0,01	0,03	0,01	0,02	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02
Köp av smugglat	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	0,01	0,02	0,03	0,01	0,01	0,01	0,02	0,01	0,01	0,01	0,02	0,01
Internet	•	•	•	•	•	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,01	0,00	0,00
Folköl	0,84	0,83	0,81	0,72	0,71	0,73	0,68	0,63	0,62	0,64	0,57	0,53	0,51	0,49	0,47	0,47	0,44	0,43	0,42	0,42	0,41	0,40
Totalt	8,84	9,55	10,03	10,56	10,26	10,09	9,85	9,83	9,54	9,50	9,47	9,12	9,75	9,27	9,13	9,00	8,97	8,81	8,66	8,98	8,47	8,67

Källor: Monitormätningarna, Systembolaget, Folkhälsomyndigheten och Sveriges Bryggerier. Pga. avrundning är summan av delmängderna inte alltid densamma som totalsumman.
Tecknet • innebär att delmängderna inte mättes det aktuella året.

Tabell 19. Den totala alkoholansaffningen uppdelad på anskaffningskälla och dryck, i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, 2001–2021.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019a	2019b	2020	2021
Systembolaget	4,63	4,97	5,07	4,79	4,87	5,08	5,31	5,40	5,76	5,80	5,78	5,75	5,80	5,74	5,70	5,71	5,67	5,79	5,82	5,82	6,47	6,50
Vin	2,11	2,33	2,44	2,39	2,46	2,57	2,72	2,81	3,05	3,13	3,15	3,15	3,20	3,16	3,13	3,12	3,08	3,10	3,09	3,09	3,35	3,30
Starköl	1,20	1,31	1,36	1,30	1,34	1,45	1,51	1,53	1,61	1,59	1,59	1,58	1,60	1,61	1,60	1,62	1,61	1,69	1,70	1,70	1,91	1,93
Sprit	1,22	1,21	1,14	0,98	0,95	0,94	0,95	0,93	0,98	0,96	0,92	0,91	0,89	0,85	0,87	0,87	0,86	0,87	0,90	0,90	1,07	1,12
Cider	0,09	0,12	0,13	0,12	0,12	0,13	0,12	0,12	0,13	0,13	0,12	0,12	0,11	0,11	0,11	0,11	0,12	0,13	0,13	0,13	0,14	0,15
Restaurang	1,03	1,08	1,00	0,99	0,96	0,99	1,00	0,99	0,92	0,94	0,97	0,93	1,01	0,97	0,95	0,97	0,92	0,97	0,90	0,90	0,59	0,71
Starköl	0,57	0,61	0,60	0,57	0,56	0,54	0,54	0,54	0,51	0,51	0,52	0,52	0,54	0,54	0,55	0,56	0,51	0,56	0,54	0,54	0,36	0,41
Vin	0,29	0,29	0,27	0,29	0,25	0,29	0,32	0,28	0,26	0,28	0,32	0,28	0,30	0,30	0,27	0,28	0,28	0,28	0,25	0,25	0,17	0,21
Sprit	0,18	0,18	0,13	0,13	0,14	0,16	0,14	0,17	0,15	0,15	0,13	0,13	0,17	0,13	0,13	0,14	0,13	0,13	0,11	0,11	0,06	0,09
Livsmedelsbutik	0,84	0,83	0,81	0,72	0,71	0,73	0,68	0,63	0,62	0,64	0,57	0,53	0,51	0,49	0,47	0,47	0,44	0,43	0,42	0,42	0,41	0,40
Resandeförsel	1,66	1,75	2,10	2,71	2,31	1,93	1,88	1,93	1,39	1,39	1,42	1,27	1,50	1,30	1,22	1,13	1,22	0,91	0,97	1,04	0,40	0,37
Sprit	0,69	0,70	0,98	1,33	1,19	1,03	1,06	1,05	0,76	0,83	0,78	0,69	0,86	0,76	0,73	0,64	0,62	0,45	0,45	0,47	0,16	0,15
Starköl	0,52	0,54	0,56	0,71	0,57	0,47	0,40	0,47	0,33	0,29	0,30	0,28	0,32	0,27	0,24	0,25	0,32	0,24	0,28	0,27	0,11	0,13
Vin	0,44	0,51	0,56	0,67	0,56	0,41	0,41	0,39	0,29	0,26	0,31	0,29	0,30	0,26	0,22	0,22	0,26	0,20	0,22	0,29	0,12	0,08
Cider	•	•	•	•	•	0,02	0,01	0,03	0,01	0,01	0,03	0,01	0,02	0,01	0,03	0,01	0,02	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02
Köp av smugglat	0,38	0,51	0,70	1,00	1,15	1,10	0,80	0,69	0,67	0,49	0,45	0,46	0,58	0,47	0,50	0,45	0,42	0,40	0,28	0,51	0,29	0,31
Starköl	0,16	0,22	0,41	0,59	0,60	0,55	0,48	0,37	0,31	0,23	0,28	0,21	0,28	0,28	0,27	0,28	0,25	0,23	0,16	0,32	0,16	0,12
Sprit	0,19	0,25	0,21	0,34	0,46	0,46	0,25	0,24	0,28	0,22	0,14	0,20	0,23	0,17	0,21	0,14	0,13	0,12	0,09	0,14	0,08	0,11
Vin	0,03	0,04	0,08	0,08	0,09	0,09	0,07	0,08	0,08	0,04	0,02	0,03	0,03	0,01	0,01	0,02	0,02	0,03	0,02	0,04	0,02	0,06
Cider	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	0,01	0,02	0,03	0,01	0,01	0,01	0,02	0,01	0,01	0,01	0,02	0,01
Internet	•	•	•	•	•	0,04	0,02	0,02	0,05	0,02	0,10	0,05	0,19	0,13	0,10	0,12	0,12	0,11	0,10	0,11	0,17	0,17
Vin	•	•	•	•	•	0,00	0,00	0,00	0,03	0,01	0,04	0,02	0,08	0,07	0,06	0,07	0,07	0,05	0,06	0,07	0,10	0,12
Starköl	•	•	•	•	•	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,03	0,03	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02	0,03
Sprit	•	•	•	•	•	0,03	0,01	0,01	0,02	0,01	0,05	0,02	0,09	0,03	0,03	0,04	0,04	0,04	0,02	0,02	0,04	0,02
Cider	•	•	•	•	•	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,01	0,00	0,00
Hemtillverkning	0,31	0,41	0,36	0,34	0,26	0,21	0,17	0,17	0,13	0,21	0,19	0,13	0,17	0,17	0,18	0,16	0,19	0,21	0,16	0,18	0,15	0,21
Vin	0,14	0,23	0,19	0,16	0,12	0,10	0,09	0,09	0,06	0,12	0,10	0,04	0,09	0,09	0,06	0,06	0,05	0,09	0,06	0,07	0,06	0,09
Starköl	0,01	0,02	0,01	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,03	0,08	0,06	0,09	0,07	0,07	0,08	0,06	0,08
Sprit	0,15	0,16	0,15	0,16	0,12	0,10	0,07	0,06	0,06	0,07	0,08	0,07	0,06	0,05	0,05	0,04	0,05	0,04	0,03	0,03	0,03	0,04
Totalt	8,84	9,55	10,03	10,56	10,26	10,09	9,85	9,83	9,54	9,50	9,47	9,12	9,75	9,27	9,13	9,00	8,97	8,81	8,66	8,98	8,47	8,67

Källor: Monitormätningarna, Systembolaget, Folkhälsomyndigheten och Sveriges Bryggerier. Pga. avrundning är summan av delmängderna inte alltid densamma som totalsumman.

Tabell 20. Anskaffningen utifrån typ av dryck och dess källa. Procentuella andelar av den totala alkoholanskaffningen 2001–2021, rangordnade efter fördelningen 2021.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019a	2019b	2020	2021
Vin, Systembolaget	23,9	24,4	24,3	22,6	24,0	25,5	27,6	28,6	31,9	32,9	33,2	34,5	32,8	34,1	34,3	34,6	34,3	35,2	35,6	34,4	39,5	38,0
Starköl, Systembolaget	13,6	13,7	13,6	12,3	13,1	14,3	15,3	15,5	16,9	16,7	16,8	17,3	16,4	17,3	17,5	18,0	18,0	19,2	19,7	19,0	22,6	22,2
Sprit, Systembolaget	13,8	12,7	11,3	9,3	9,2	9,3	9,7	9,5	10,2	10,1	9,7	10,0	9,1	9,2	9,5	9,6	9,6	9,9	10,4	10,0	12,6	12,9
Starköl, restauranger	6,4	6,4	6,0	5,4	5,5	5,4	5,5	5,5	5,4	5,4	5,4	5,7	5,5	5,8	6,1	6,2	5,7	6,4	6,2	6,0	4,2	4,7
Folköl ^{a)}	9,4	8,7	8,1	6,9	6,9	7,3	6,9	6,4	6,5	6,7	6,0	5,8	5,2	5,3	5,2	5,2	4,9	4,9	4,8	4,7	4,8	4,6
Vin, restauranger	3,3	3,0	2,7	2,7	2,4	2,9	3,2	2,8	2,7	2,9	3,4	3,1	3,1	3,2	2,9	3,1	3,1	3,2	2,9	2,8	2,0	2,5
Cider, Systembolaget	1,0	1,2	1,3	1,1	1,2	1,2	1,2	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,2	1,2	1,2	1,2	1,3	1,5	1,5	1,5	1,7	1,8
Sprit, resandeförsel	7,8	7,3	9,8	12,6	11,6	10,2	10,7	10,6	7,9	8,7	8,2	7,5	8,8	8,2	8,0	7,1	6,9	5,2	5,2	5,2	1,9	1,7
Starköl, resandeförsel	5,9	5,7	5,6	6,7	5,5	4,7	4,1	4,7	3,4	3,0	3,2	3,1	3,3	2,9	2,6	2,7	3,5	2,8	3,3	3,0	1,3	1,5
Starköl, köp av smugglat	1,8	2,3	4,1	5,5	5,9	5,4	4,9	3,8	3,2	2,4	3,0	2,3	2,9	3,0	2,9	3,1	2,8	2,6	1,8	3,6	1,9	1,4
Vin, internet	.	.	.	.	.	0,0	0,0	0,0	0,3	0,1	0,5	0,2	0,8	0,8	0,6	0,7	0,7	0,6	0,7	0,8	1,2	1,4
Sprit, köp av smugglat	2,2	2,6	2,1	3,2	4,5	4,5	2,5	2,4	3,0	2,3	1,5	2,2	2,3	1,9	2,3	1,6	1,5	1,4	1,0	1,5	1,0	1,3
Vin, hemtillverkning	1,6	2,4	1,9	1,5	1,2	1,0	0,9	1,0	0,6	1,3	1,0	0,4	0,9	0,9	0,6	0,7	0,6	1,1	0,7	0,7	0,7	1,0
Sprit, restauranger	2,0	1,9	1,3	1,2	1,4	1,6	1,4	1,8	1,6	1,6	1,4	1,5	1,7	1,4	1,5	1,5	1,4	1,4	1,3	1,2	0,7	1,0
Starköl, hemtillverkning	0,1	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,4	0,9	0,6	1,0	0,8	0,8	0,8	0,8	1,0
Vin, resandeförsel	5,0	5,4	5,5	6,3	5,4	4,0	4,1	4,0	3,1	2,7	3,3	3,1	3,1	2,8	2,4	2,5	2,9	2,3	2,6	3,2	1,4	0,9
Vin, köp av smugglat	0,3	0,4	0,8	0,8	0,9	0,9	0,7	0,9	0,9	0,4	0,2	0,3	0,4	0,1	0,1	0,2	0,2	0,4	0,3	0,4	0,3	0,7

Källor: Monitormätningarna, Systembolaget, Folkhälsomyndigheten och Sveriges Bryggerier.

a) Inkluderar även försäljning på restaurang, knappt 1 % av den totala folkölsförsäljningen.

Tecknet • innebär att delmängderna inte mättes det aktuella året.

Bilaga 2: Material och metod

Monitormätningarnas utgångspunkter

Inledning

I den här delen av Monitormätningarna summeras den registrerade delen av alkoholanskaffningen med den oregistrerade delen för att få en bild av den totala konsumtionen i landet. Den registrerade delen utgörs av alkohol som säljs inom landet, det vill säga på Systembolaget, restauranger och i livsmedelsbutiker. Denna del kallas för "registrerad" eftersom försäljningen via dessa kanaler finns statistikförd hos Systembolaget, Folkhälsomyndigheten och Sveriges Bryggerier.

Den oregistrerade delen består av alkohol som förs in i landet i samband med resor, hemtillverkning, köp av smugglad alkohol och köp via internet. Den här delen finns av naturliga skäl inte statistikförd någonstans. Den kartläggs istället med hjälp av Monitormätningarnas löpande frågeundersökning som omfattar drygt 18 000 personer per år. Totalt har ungefär 385 000 personer ingått i undersökningen sedan starten år 2000.

För att minska effekterna av olika faktorer som kan snedvrider svaren i undersökningen, utgår den från fyra huvudprinciper. Dessa principer är:

1. Undvikande av mått på konsumtionsplanet

En av anledningarna till att frågor om konsumtion undviks är att respondenterna kan ha svårigheter med att avgöra ursprunget till de drycker de konsumerar. Mätningarna avser således anskaffning och inte konsumtion av alkohol. Uppgifterna om anskaffning används däremot som indikator på konsumtionen eftersom det som anskaffas förr eller senare konsumeras. Över en längre tidsperiod är konsumtionen i princip densamma som anskaffningen på regional och nationell nivå. Det bör dock nämnas att i frågeundersökningen ställs även direkta frågor om konsumtion av olika alkoholdrycker (oberoende av anskaffningskälla). På så sätt kan konsumtionen i olika grupper av befolkningen studeras. Resultaten baserade på dessa frågor redovisas i separata rapporter, se CAN:s hemsida.

2. Kort observationstid

För att i möjligaste mån undvika glömskeeffekter och teleskopering är det viktigt med så kort observationstid som möjligt. (Teleskopering innebär att respondenten förstorar ovanliga händelser eller förflyttar fram dem över tid.) I undersökningen avser därför frågorna respondenternas anskaffning under de senaste 30 dagarna.

3. Mätning på aggregerad nivå

Frågorna i mätningarna i den här delen avser anskaffning av alkoholdrycker, där summan av de oregistrerade delmängderna summeras med de registrerade. Det innebär att resultaten avser utvecklingen av konsumtionen på aggregerad, nationell eller regional nivå, och således inte på individnivå.

4. Korrigering av självrapporterade uppgifter

Eftersom de oregistrerade delmängderna som fångas in i undersökningen ofta är behäftade med olika felkällor, bland annat till följd av bortfall, underrapportering men också överrapportering, genomförs vissa korrigeringar. Dessa korrigeringar baseras på frågor om hur mycket alkohol respondenterna uppger att de har köpt på Systembolaget. De aggregerade svaren jämförs med den faktiska försäljningen och skillnaden mellan respondenternas uppgivna köp och Systembolagets faktiska försäljning används som en korrigeringsfaktor, för att på ett mer korrekt sätt beräkna de olika delmängderna oregistrerad alkohol. Dessa faktorer beräknas per dryckeskategori. Denna korrigeringsprocedur är central för att fånga upp korrekta mängder av de oregistrerade delmängderna och har varit en förutsättning för att jämföra uppgivna delmängder före och efter metodförändringen 2019/2020.

I korrigeringen tas också hänsyn till att de olika oregistrerade delmängderna i varierande utsträckning är koncentrerade till dem som dricker allra mest, en grupp som är överrepresenterad i bortfallet. Se avsnittet ”Korrigering av de självrapporterade oregistrerade delmängderna” nedan. För en teknisk beskrivning av den metodik som används, se Nyfjäll & Trolldal (2022).

Mätprocedur och urvalsmetod

Urvalet av respondenter är sedan 2013 individbaserat och både mobilnummer och fasta telefonnummer används för kontakt. Tidigare användes RDD-metodik, det vill säga random digit dialing, en metodik som går ut på att ringa slumpmässigt genererade telefonnummer. Om hushållet hade flera boende valdes intervjuperson genom födelsedagsmetoden. I slutet på 00-talet sjönk svarsfrekvenserna, i synnerhet bland yngre. Detta ledde till att RDD-urvalet kompletterades med ett individurval av yngre respondenter. Se Källebring (2021), för en fördjupad historisk beskrivning.

Sedan 2013 används alltså renodlade individurval. Urvalet levereras av företaget Marknadsinformation. Det baseras på en databas med samtliga, för undersökningar, tillgängliga telefonabonnenter med mobila eller fasta abonnemang. Åldersintervallet i urvalet är 17–84 år. Denna databas är hämtat ur en större databas som heter SPAR som täcker alla mantalsskrivna personer i landet. Täckningsgraden i det telefonnummersatta urvalet beräknas vara 70 %.

Monitormätningarnas frågeundersökning genomförs både genom självadministrerade frågeformulär och via traditionella telefonintervjuer, se nästa avsnitt. Det självadministrerade formuläret skickas till respondenternas mobiltelefoner, som en länk i ett sms, tillsammans med ett inbjudningsmeddelande.

Fyra dagar efter att man erhållit inbjudningsmeddelandet får man ett nytt sms som påminnelse. Efter ytterligare fyra dagar förs det aktuella dagsurvalet över till telefonsystemet för uppringd bearbetning. Innan den första påringningen för telefonintervjun genomförs så skickas ett aviserings-sms till varje respondent.

Ett nytt urval börjar användas varje vecka. Varje veckourval bearbetas under en fyraveckorsperiod, vilket också innebär att sökperioden för att nå en individ för en telefonintervju uppgår till fyra veckor. Ett nytt veckourval tillkommer således varje vecka, vilket innebär att fyra veckourval bearbetas parallellt.

Antalet uppringningsförsök är störst under den första veckan, för att successivt minska under de kommande veckorna. Efter att vid ett specificerat antal tillfällen försökt att nå en respondent på den mobila telefonen, byts nummer till den fasta telefonen och vice versa. Detta byte gäller av naturliga skäl endast de som har registrerade nummer till både mobilt och fast abonnemang. Antalet uppringningsförsök uppgår till maximalt 30 under en fyraveckorsperiod, men i praktiken görs ungefär 20 försök hos dem som inte nås. Telefonintervjuer liksom frågeformulär är endast möjliga att besvara på svenska.

Utskick av sms-länkar och telefonintervjuer genomförs kontinuerligt. Intervjuer genomförs under alla veckodagar utom vissa dagar under storhelger. Totalt medverkar ungefär 350 personer per vecka, vilket motsvarar drygt 18 000 per år. Den genomsnittliga intervjutiden uppgår till ungefär nio minuter. Totalt har ungefär 385 000 personer medverkat i Monitormätningarna från starten under år 2000 till och med 2021.

Till och med år 2012 omfattade urvalet 16–80-åringar. År 2013 höjdes gränsen för de yngsta till 17 år och den övre åldersgränsen höjdes till 84 år. Sedan dess omfattar urvalet alltså 17–84-åringar, med ett känt telefonnummer.

Ny undersökningsmetodik

I syfte att minska bortfallet och för att göra undersökningen mer attraktiv för olika typer av respondenter infördes vid årsskiftet 2019/2020, utöver telefonintervju, möjligheten att själv besvara undersökningen via ett digitalt frågeformulär. Initialt får numera alla i urvalet med känt mobilnummer ett erbjudande om att besvara frågorna via en formulärlänk som sänds ut via sms. De som väljer att avstå från detta kontaktas och intervjuas alltså på traditionellt sätt via telefon efter att en viss tid förflutit.

Eftersom denna typ av metodförändring kan ge upphov till resultatskillnader i form av annorlunda svarsmönster och/eller förändrad respondentsammansättning, genomfördes ett test för att utröna om införandet av den nya svarsvägen påverkat svarsmönstren. Detta test genomfördes parallellt med den ordinarie datainsamlingen under 2019 och omfattade ungefär 9000 respondenter.

I testet valde över hälften av respondenterna (53 %) att svara via mobillänken. Resterande intervjuer genomfördes på traditionellt sätt via mobiltelefon (37 %)

respektive fast telefoni (10 %). Den sistnämnda svarsvägen är vanligast för äldre respondenter. Den nya intervjumetoden ökade svarsfrekvensen något jämfört med den normala datainsamlingen 2019, från 28 % till 29 %. Eftersom testet befanns framgångsrikt beslöts att införa sms-länk som ett permanent svarsvägs-alternativ från och med 2020.

Undersökningens bortfall och viktning

Alla uppgifter som avser anskaffning av alkohol, som inte sålts genom de i Sverige registrerade försäljningskanalerna, är beräknade med hjälp av resultaten från den ovan beskrivna frågeundersökningen. Det gäller resandeförsäljning, köp av smugglad alkohol, hemtillverkning och köp via internet. Systembolagets onlineförsäljning ingår dock inte i kategorin ”köp via internet”. Den försäljningen ingår i Systembolagets försäljningsstatistik som redovisas inom ramen för den registrerade försäljningen.

Bortfallet i studien utgörs av respondenter som av olika skäl inte gått att nå för intervju eller som har avböjt att delta. I likhet med flertalet andra frågeundersökningar baserade på befolkningsurval, är svarsbortfallet idag högre än i början av 2000-talet.

Under studiens första år, fram till 2004, uppgick bortfallet till ungefär 40 %. Därefter steg det till över 50 % under åren 2007–2008, till ca 65 % år 2013, 67 % år 2014, 73 % år 2015 och 74 % under åren 2016 till 2018. Under 2019 var bortfallet 72 % och under 2020 sjönk det ytterligare till 67 %. Under 2021 uppgick det till 66 %.

Det är dock viktigt att poängtera att antalet intervjuade personer alltid uppgår till ungefär 1 500 varje månad. Det som definieras som bortfall i undersökningen är gruppen av personer som av olika skäl inte gått att nå för intervju eller som inte velat ingå i undersökningen. Denna grupp har alltså ersatts av andra respondenter som intervjuats.

Ett sätt att korrigera för de representativitetsproblem som uppstår till följd av svarsbortfall, eller att urvalsramen initialt inte täckt hela den aktuella populationen, är att vikta de intervjuade personerna så att de i olika avseenden liknar den population som ska beskrivas. Sedan starten och fram till 2019 viktades respondenternas svar med avseende på kön (2 grupper), ålder (4 grupper) samt H-regiontillhörighet (3 grupper), så att sammansättningen av de intervjuade motsvarade proportionerna i befolkningen för dessa tre egenskaper. (H-regionindelningen grupperar landets kommuner efter invånartäthet.)

Som ett led i den metodutveckling som initierades 2018, och bland annat ledde till införandet av websvarsalternativet, beslöts att även göra en översyn av viktningens förfarande. Utgångspunkten var att i möjligaste mån införa ytterligare egenskaper i viktningen, utöver kön, ålder och boenderegion. Detta arbete genomfördes i samarbete med företaget Statisticon.

Monitormätningarna inkluderar frågor om utbildningsnivå och sedan några år även uppgifter om födelseland. Det är känt att alkoholvanorna kan variera med avseende på dessa egenskaper. Eftersom personer med lägre utbildningsnivå respektive utländsk bakgrund visat sig vara underrepresenterade bland de svarande (Källebring, 2021) beslöts att dessa egenskaper skulle inkluderas i den nya vikten. Efter ett antal tester beslöts att vikta materialet med avseende på kön (2 grupper) boenderegion, (3 grupper: Eftersom SCB:s H-regionindelning inte längre uppdateras tillämpas i stället SKR:s kommungruppsindelning), ålder (4 grupper), utbildningsnivå (2 grupper) samt utländsk bakgrund (2 grupper). Detta detaljerade viktningförfarande förutsätter dock att vikten beräknas av en kombinerad metod av cellviktning (individnivå) och marginalviktning (grupp-nivå).

Vad gäller utbildningsnivå går skiljelinjen mellan de som har högskole-/universitetsutbildningen, och inte. Att ha utländsk bakgrund definieras som att vara utlandsfödd eller att ha båda föräldrarna födda utomlands, medan övriga återfinns i den andra gruppen. Boenderegion handlar om huruvida boendekommunen definierats höra till storstadsområde, större stad eller vara av övrig kommuntyp.

Extremvärden

Det kan av olika skäl förekomma extremvärden i datamaterialet. Det kan bland annat bero på att de intervjuade personerna har uppgivit felaktiga uppgifter eller på manuella felkodningar. Det är viktigt att korrigera för dessa extremvärden, eftersom de beräknade volymerna annars kan bli missvisande. Det gäller speciellt de mindre delmängderna. Ett exempel på detta är orimliga uppgifter om antal resor eller köp. I Monitormätningarna används därför ett tak på 20 resor, 20 köp av smugglad alkohol och 20 köp på Systembolaget under den senaste 30-dagarsperioden. Vid beställningar på internet används ett tak på 10 under samma period. Ett annat exempel är den övre gräns på 10 liter, som används som gräns för hur mycket en resenär kan föra med sig vid resor med flyg. Större volymer än så har inte ansetts rimliga för det färd sättet.

Standardisering för ålder och alkoholhalter

Enligt internationell praxis beräknas normalt per capita-konsumtionen av alkohol per invånare 15 år och äldre. Detta beror på att befolkningsstrukturen kan skilja sig åt mellan länder, liksom mellan olika tidsperioder inom ett och samma land. Denna praxis tillämpas även i Monitormätningarna. När det gäller den registrerade konsumtionen har all försäljning i landet räknats om till liter ren (100 %) alkohol. Denna summa har i sin tur dividerats med antalet personer i befolkningen som var 15 år och äldre den 31/12 respektive år. År 2021 uppgick antalet invånare som var 15 år och äldre till 8 613 223 personer.

När det gäller Monitormätningarna är det emellertid inte lika enkelt att beräkna motsvarande uppgifter per invånare 15 år och äldre. Mätningarna inkluderade

nämligen under perioden 2001–2013 personer i åldrarna 16–80 år och därefter 17–84-åringar.

I korthet korrigeras detta genom användningen av korrigeringsfaktorerna. Dessa faktorer utgår från relationen mellan de intervjuade personernas självrapporterade köp på Systembolaget, och Systembolagets faktiska försäljningsvolym, som inkluderar alla köp oavsett kundernas ålder. I uppräkningsanpassas på så sätt Monitormätningarnas snävare åldersintervall till Systembolagets bredare (se nästa avsnitt). För ytterligare information hänvisas till CAN-rapport 140 (Leifman & Trolldal, 2014a).

I resultatavsnittet redovisas de olika delmängderna anskaffad alkohol per invånare 15 år och äldre med två decimaler. Syftet är att synliggöra förändringar i anskaffningen av relativt små delmängder på ett bättre sätt, jämfört med om färre decimaler användes. Denna exakthet bör dock tolkas med viss försiktighet.

När respondenternas svar på frågorna om resandeförsäljning, köp av smugglad alkohol och så vidare sammanställs, erhålls mängderna av respektive dryck i volymliter. För att kunna jämföra dessa delmängder med varandra och över tid, och för att kunna summera den totala mängden anskaffad alkohol, räknas alla volymer om till antal liter i ren alkohol. Vid dessa beräkningar används Systembolagets alkoholhalter, baserade på deras försäljning av respektive typ av dryck respektive år. Resultaten uttrycks i liter ren (100 %) alkohol.

När det gäller försäljningen på restauranger med serveringstillstånd, används Systembolagets alkoholhalter för de kategorier som Folkhälsomyndigheten använder i redovisning av restaurangförsäljningen.

Registrerad försäljning

De i Sverige registrerade försäljningskanalerna består av försäljning på Systembolaget, av folköl i livsmedelsbutiker och av servering på restauranger. Uppgifterna om försäljningen på Systembolaget erhålls direkt från Systembolaget. Försäljning på restauranger baseras på partihandlarnas rapporterade uppgifter som publiceras av Folkhälsomyndigheten.

Det förekommer dock ett visst bortfall i partihandlarnas redovisning till Folkhälsomyndigheten, vilket innebär att de publicerade uppgifterna om restaurangförsäljningen kan vara behäftade med en viss underskattning. Hur stor denna felkälla kan vara är emellertid oklart.

Försäljningen av folköl beräknas av företaget Delfi Marknadspartner AB, på uppdrag av Sveriges Bryggerier. Delfi redovisar uppgifter om försäljning från de företag som ingår i deras undersökningar, vilket är den övervägande majoriteten. För övriga företag görs en uppskattning. Detta innebär att det, även för den uppgivna folkölsförsäljningen, finns en viss felmarginal. I de uppgifter om folkölsförsäljningen som publiceras i den här rapporten ingår även den försäljning

som sker på restauranger eller på andra serveringsställen. Den delen uppgår till knappt 1 % av den totala folkölsförsäljningen och redovisas inte separat.

Dryckeskategorin ”cider och blanddrycker” särredovisas inte i den officiella restaurangstatistiken. Dessa drycker redovisas i respektive huvudkategori istället, det vill säga som sprit, vin eller starköl. Detta får till följd att uppgifterna om total anskaffning av cider inte ger en fullständig bild av konsumtionen av dessa drycker i landet. I dryckeskategorin ”cider” i den här rapporten, ingår även så kallade blanddrycker och ”alkoläsk”.

Oregistrerade delmängder

Resandeförsel och smugglade alkoholdrycker

De oregistrerade delmängderna består av resandeförsel, köp av smugglad alkohol, köp via internet och hemtillverkning. Det är väsentligt att skilja på alkohol som förs in i landet i samband med resor, så kallad resandeförsel, och den som smugglas in i landet i syfte att säljas vidare. Den avgörande skillnaden är om förseln sker i kommersiellt syfte eller inte. Det vill säga, om de införda dryckerna förs in i landet för eget bruk eller för att säljas vidare på den illegala marknaden i syfte att tjäna pengar på hanteringen (SFS 2000:1225, Lag om straff för smuggling; SFS 2010:1622, Alkohollag).

I Monitormätningarna beräknas därför mängden resandeförd alkohol på basis av frågor om hur mycket resenärer tagit med sig vid inresor till Sverige. Anskaffningen av smugglad alkohol till Sverige mäts med frågor om köp av alkoholdrycker som någon eller några personer fört in i landet i syfte att sälja vidare för att tjäna pengar. Det finns inte någon avsikt att i denna undersökning nå de personer som utför själva smugglingen, frågorna avser därför i stället respondenternas köp av alkohol som smugglats in i landet.

För att beräkna resandeförseln ställs frågor om respondenternas resande. De som uppger att de rest in till Sverige från utlandet under de senaste 30 dagarna får uppge hur många gånger de gjort det under perioden och om de förde med sig någon alkohol vid den senaste inresan. Den mängd resenären tog med sig vid den senaste resan multipliceras med antalet resor personen gjort under de senaste 30 dagarna. Om respondenten har rest och fört in alkoholen tillsammans med någon annan, divideras den införda mängden med det antal personer som förde med sig alkoholen. Detta görs för att undvika dubbelräkning.

Anskaffningen av smugglad alkohol beräknas genom att först fråga om de intervjuade personerna, under de senaste 30 dagarna, har köpt alkoholdrycker i Sverige som någon eller några personer fört in i landet i syfte att säljas vidare för att tjäna pengar. Om så är fallet, ställs ytterligare frågor om antalet gånger respondenten köpt smugglad alkohol under de senaste 30 dagarna och vilka mängder det rörde sig om den senaste gången. Den mängd personen köpte senaste gången multipliceras med antal gånger smugglad alkohol har köpts.

Både frågor om resandeförsel och köp av smugglad alkohol ställs separat för sprit, vin, starköl och cider. Vin är uppdelat på vanligt vin och starkvin när det gäller resandeförsel, men inte när det gäller köp av smugglad alkohol. Frågorna om köp av smugglad cider började ställas under 2010.

Det är i praktiken fri införsel i samband med resor så länge de införda mängderna är för privat bruk. För att skilja på resandeförsel och smuggling i Monitormätningarna behövs dock en övre gräns för hur mycket alkohol som kan definieras som "för privat bruk". Det finns inte någon självklar sådan gräns. Däremot finns de av EU angivna indikativa nivåerna som kan användas för detta ändamål. Dessa nivåer är 10 liter sprit, 20 liter starkvin, 90 liter vin (inklusive cider), samt 110 liter starköl per inresa (rådets direktiv 92/12/EEG).

Dessa nivåer kan dock överskridas om införseln är för privat bruk, vilket innebär att de inte är användbara för att skilja på resandeförsel och smuggling. På grund av detta används högre nivåer i Monitormätningarna. Dessa nivåer är 40 liter sprit, 75 liter starkvin, 150 liter vin, 300 liter starköl och 300 liter cider. Valet av dessa nivåer kan diskuteras. En övre gräns måste dock finnas för att undvika att införda mängder först definieras som resandeförsel och i ett senare skede även som köp av smugglad alkohol, vilket skulle kunna leda till dubbelräkning.

Även när det gäller köp av smugglad alkohol, används gränser för hur mycket en person kan köpa under en 30-dagarsperiod. Anledningen till detta är att det kan finnas ett eller flera grossistled i hanteringen, samtidigt som frågorna i undersökningen endast avser mäta de mängder som köpts för eget bruk. Gränserna är desamma som för resandeförseln och används även vid köp via internet.

Hemtillverkning

Beträffande hembränd sprit ställs inte frågor om anskaffning utan om själva konsumtionen. De konsumerade mängderna hembränd sprit mäts, dels genom frågor om konsumtion av sprit totalt sett under den senaste 30-dagarsperioden, dels genom frågor om konsumtion av hembränd sprit under samma period. Andelen hembränd sprit av den totala spritkonsumtionen (p) används sedan för att beräkna den totala konsumtionen av hembränt på nationell nivå enligt följande ekvation: $T = \text{ÖS} + pH * T$. I ekvationen står T för den totala spritkonsumtionen i landet, $pH * T$ är andelen hembränt av den totala spritkonsumtionen. Konsumtionen, eller mer korrekt anskaffningen, av all övrig sprit betecknas med ÖS (försäljning på Systembolaget och restaurangerna samt de beräknade delmängderna oregistrerad sprit). Tecknet * i ekvationen är ett multiplikationstecken.

Frågorna angående hemtillverkade mängder vin och öl avser mängder färdigställda drycker under de senaste 30 dagarna.

Köp via internet

Frågor om köp via internet under de senaste 30 dagarna började ställas 2006. De resultat som redovisas baseras på frågor om mängden beställda drycker, uppdelad på sprit, vin, starkvin, starköl och från och med 2010 även cider. De beställda mängderna den senaste gången multipliceras med antalet gånger respondenten beställt alkohol via internet under de senaste 30 dagarna. Frågorna gäller inte köp via internet hos Systembolaget. Köpen via Systembolagets onlinetjänst fångas upp inom ramen för Systembolagets registrerade försäljning.

Korrigerig av de självrapporterade oregistrerade delmängderna

Monitormätningarna syftar till att redovisa både trender och nivåer i alkoholansaffningen totalt, och för de olika delmängderna. Det är dock väl känt inom forskningen att svar på intervjufrågor om köp och konsumtion av alkohol ofta inte ger en korrekt bild av de verkliga köpta och konsumerade nivåerna, se till exempel Kühlhorn m.fl., (1999), Ramstedt (2010) och Ramstedt m.fl., (2013).

Täckningsgrader

För att få ett mått på i vilken utsträckning de deltagande personerna över- eller underskattar sin anskaffning, ingår det i Monitormätningarnas frågeundersökning frågor om de intervjuade personernas köp av alkohol på Systembolaget. Dessa frågor har ställts sedan årsskiftet 2007/2008. Svaren på dessa frågor jämförs med Systembolagets faktiska försäljning.

Generellt sett har respondenternas uppgivna köp på Systembolaget varit lägre än den faktiska försäljningen. Detta kan antas bero på social önskvärdhet, att de intervjuade personerna glömt hur mycket de köpt och på att de personer som ingår i bortfallet kan ha köpt mer på Systembolaget än de som besvarade frågorna.

Skillnaden mellan respondenternas uppgivna köp på Systembolaget och Systembolagets faktiska försäljning benämns täckningsgrad. Denna täckningsgrad mäts i procent, det vill säga, de självrapporterade mängderna köpt alkohol på Systembolaget i procent av de faktiska sålda mängderna. Täckningsgraden beräknas för de olika dryckeskategorierna. I och med att den nya metodiken infördes från och med 2019/2020 har dock denna täckningsgrad ökad. Skillnaden mellan de uppgivna köpen på aggregerad nivå och den faktiska försäljningen har minskat betydligt.

Det fanns en betydande samvariation mellan respondenternas uppgivna köp och den faktiska försäljningen på Systembolaget enligt den gamla metodiken. Täckningsgraden var högst för vin följt av starköl och sprit (se även Leifman & Trolldal 2014b).

Eftersom huvudsyftet med Monitormätningarna är att få en bild av den totala konsumtionen i landet är tanken att de uppmätta täckningsgraderna för de olika dryckerna kan användas som utgångspunkt för att korrigera nivåerna för de oregistrerade delmängderna, det vill säga resandeförsel, köp av smugglad alkohol, hemtillverkning respektive internetköp. Ett annat skäl till att korrigera respondenternas uppgifter är att kunna jämföra de olika delmängderna med varandra, och då måste dessa vara korrekt beräknade. Det gäller inte minst vid jämförelser mellan de självskattade delmängderna oregistrerad alkohol och de registrerade delmängderna.

I CAN-rapport 140 (Leifman & Trolldal, 2014a) redovisades statistiskt säkerställda samband mellan respondenternas uppgivna köp och den faktiska försäljningen varje månad. Pearson's korrelationskoefficient var 0,69 för sprit, 0,75 för starköl och 0,78 för vin per månad under perioden 2008–2012.

I en revidering av tidigare beräknade nivåer (2001–2012) skattades täckningsgraderna för de olika dryckerna under hela den då aktuella perioden med hjälp av tidsserieanalys. De förväntade värdena på täckningsgraderna applicerades på de olika åren under perioden med åren 2008 och 2009 som basår. (Se Leifman & Trolldal (2014a) för en detaljerad beskrivning.)

Från och med år 2013 beräknas täckningsgraderna på ett annorlunda sätt. För åren 2013 och 2014 används genomsnittet för de två senaste åren som utgångspunkt för beräkningarna och sedan 2015 de tre senaste åren. I tabell 21 redovisas täckningsgraderna för de olika dryckerna för åren 2019–2021, genomsnittet för dessa år och de beräknade korrigeringsfaktorerna.

De genomsnittliga täckningsgraderna är lägst för sprit och högst för starkvin. Av detta följer att korrigeringsfaktorn blir högst sprit och lägst för starkvin.

Tabell 21. Täckningsgrad i procent, självrapporterade köp och faktisk försäljning på Systembolaget åren 2019–2021, samt beräknad korrigeringsfaktor. Samtliga estimat är beräknade enligt den nya metodiken.

	Sprit	Starkvin	Vin	Starköl	Cider
2019	77,3	144,5	100,5	87,4	157,5
2020	86,6	126,2	99,7	94,0	123,1
2021	96,9	171,7	102,6	94,5	138,0
Genomsnitt 2019–2021	86,9	147,5	100,9	92,0	140,0
Korrigeringsfaktorer 2021	1,15	0,68	0,99	1,09	0,71

Av tabellen framgår att respondenternas uppgivna köp av starköl på Systembolaget motsvarar 92 % av den faktiska försäljningen under åren 2019–2021. För att beräkna korrigeringsfaktorn divideras 1 med täckningsgraden. För starkölets del blir beräkningen därför $1/0,92$ vilket är 1,09. (Det är med andra ord det inverterade värdet av täckningsgraden som används som korrigeringsfaktor.)

Vinet uppvisade en täckningsgrad på i genomsnitt 100,9 %. Det innebär att respondenterna har överskattat sina köp av vin på Systembolaget något. För vinets del blir beräkningen därför $1/1,009$, vilket är 0,99.

Korrigeringsfaktorerna för de övriga dryckerna blir 1,15 för sprit, 1,68 för starkvin och 0,71 för cider. Dessa korrigeringsfaktorer utgör grunden för den korrigering som görs för de olika delmängderna av oregistrerad alkohol.

I tabell 22 redovisas de oregistrerade delmängderna före korrigeringen. Det är således dessa siffror som är utgångspunkten för våra analyser, men de måste, i enlighet med resonemanget ovan, korrigeras för att bättre stämma överens med de verkliga nivåerna oregistrerad alkohol i Sverige.

Det är i detta sammanhang viktigt att poängtera att alla frågor om anskaffning av drycker från olika källor i undersökningen är väldigt lika. De är således uppbyggda kring den senaste gången respondenten köpt, eller på annat sätt anskaffat, alkohol multiplicerat med antal gånger under de senaste 30 dagarna. Detta gäller även frågorna om köp på Systembolaget, vilket är en förutsättning för att kunna använda sig av systembolagsfrågorna som bas för korrigering av de oregistrerade delmängderna.

När det gäller Systembolagets försäljning har det dock visat sig att en del av den sker till norska invånare som gör köp i Sverige. En uppskattning på fem procent av försäljningen har i Monitor använts som mått på denna gränshandel. Denna mängd har därför exkluderats i de försäljningsmängder som varit utgångspunkten för beräkningen av de olika täckningsgraderna och korrigeringsfaktorerna, eftersom endast svensktalande telefonabonnenter som bor i Sverige ingår i urvalet till Monitormätningarnas frågeundersökning. På grund av den lägre norska gränshandeln under pandemiåren 2020 och 2021 har dock andelarna 1,2 % respektive 2,5 % använts. I de sålda volymer registrerad alkohol som redovisas i rapporten ingår däremot all försäljning, oberoende av vilka som köpt dryckerna.

Tabell 22. Skattad årlig resandeförsel, köp av smugglad alkohol, hemtillverkning och internethandel. Per dryck och anskaffningskälla utan korrigeringar. Antal miljoner volymliter 2001–2021.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019a	2019b	2020	2021
Införsel																						
Starköl	52,8	55,1	57,4	71,6	58,1	48,0	42,2	49,4	36,2	32,5	34,4	31,1	34,6	28,7	26,5	27,9	36,2	27,9	32,7	39,3	16,8	19,6
Vin	25,5	28,3	31,1	36,0	29,9	20,1	21,6	20,6	15,6	13,4	16,5	15,0	16,0	13,2	11,6	11,6	14,1	10,6	12,1	19,7	7,9	5,2
Cider	•	•	•	•	•	2,0	1,6	3,7	1,9	1,5	3,6	1,4	1,8	1,3	3,4	1,7	2,3	1,3	2,1	2,9	2,1	3,5
Sprit	10,5	10,6	14,5	19,3	16,5	14,3	14,4	13,8	10,1	10,8	10,1	9,1	11,0	8,6	8,7	8,0	9,0	7,0	7,1	9,4	3,3	3,4
Starkvin	3,2	4,1	3,3	4,0	3,0	4,0	2,3	1,7	1,2	0,9	0,8	1,1	0,7	0,8	0,6	0,7	0,9	0,9	0,5	0,7	0,2	0,1
Köp av smugglat																						
Starköl	16,2	21,6	38,9	54,0	55,1	48,4	43,0	33,1	28,0	21,2	25,8	18,4	23,7	24,7	23,7	27,6	22,9	21,3	13,9	32,0	18,9	15,4
Vin	1,6	2,1	4,7	4,4	4,9	4,5	3,6	3,7	3,9	2,0	0,9	1,3	1,9	0,3	0,6	1,1	1,1	1,8	1,2	2,8	1,6	4,2
Cider	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	1,6	2,5	3,9	0,8	0,8	0,6	2,2	1,6	1,6	3,7	4,2	3,3
Sprit	2,8	3,4	2,7	4,1	5,6	5,6	3,0	2,8	3,4	2,6	1,6	2,1	2,1	1,5	2,0	1,6	1,4	1,3	0,8	1,7	1,1	1,7
Internet																						
Vin	•	•	•	•	•	0,2	0	0,2	1,4	0,6	2,4	1,1	4,0	3,9	3,1	3,5	3,6	2,9	3,4	4,7	7,0	8,1
Starköl	•	•	•	•	•	1,3	0,5	0,1	0,1	0	0,2	1,0	2,6	2,5	1,4	1,5	0,9	1,6	1,1	1,5	3,1	4,1
Sprit	•	•	•	•	•	0,3	0,1	0,2	0,3	0,1	0,6	0,2	1,0	0,4	0,3	0,4	0,5	0,6	0,3	0,4	0,7	0,5
Cider	•	•	•	•	•	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,2	1,6	2,2	0,7	0,2
Starkvin	•	•	•	•	•	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2	0,0	0,0	0,1	0,1
Hemtillverkning																						
Starköl	1,1	2,1	1,3	2,2	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	3,2	7,8	6,0	9,5	7,8	7,4	10,2	8,9	11,8
Vin	9,2	14,3	11,7	9,8	7,4	5,7	5,2	5,3	3,2	6,6	5,3	2,1	4,8	4,6	3,0	3,2	3,0	5,2	3,4	4,6	3,9	5,9
Sprit	2,8	2,8	2,5	2,4	1,7	1,4	0,9	0,8	0,7	0,8	0,8	0,7	0,7	0,5	0,5	0,6	0,8	0,8	0,6	0,7	0,6	0,8

Tecknet • innebär att delmängderna inte mättes det aktuella året.

Bortfall av problemdrickare

Utgångspunkten för korrigeringarna är att respondenterna under- eller överrapporterar de olika oregistrerade delmängderna (resandeförsäl, köp av smugglad alkohol, hemtillverkning och internetköp) lika mycket som de under- eller överrapporterar köpen på Systembolaget. Det är emellertid inte säkert att rapporteringen är densamma för de olika oregistrerade delmängderna som den är för alkoholköpen på Systembolaget. Detta kan till viss del testas och korrigeras.

Korrigeringsfaktorerna (redovisade i tabell 21 och också nedan benämnda som kvoter) kan nämligen delas upp i två delar. Den första delen är kopplad till bland annat glömska och social önskvärdhet hos respondenterna generellt. Den andra delen beror på effekterna av att de personer som dricker allra mest är överrepresenterade i bortfallet, vilket svenska studier har visat. Denna grupp kallas fortsättningsvis för ”problemdrickare” (Kühlhorn, m.fl., 1999; Leifman, 2000). Eftersom konsumtionen är så pass hög i denna grupp, och möjligen också anskaffningen av oregistrerade delmängder, är det av stor vikt att särskild hänsyn tas till denna grupps andel av de olika delmängderna.

Den första delen av korrigeringsfaktorerna antas i Monitormätningarna vara lika stor för de olika oregistrerade delmängderna som den är på Systembolaget. Men den andra delen kan dock skattas någorlunda för respektive oregistrerad dryckesspecifik delmängd (här införsel, köp av smugglat och hembränt). De slutgiltiga korrigeringsfaktorerna blir därför något annorlunda (högre eller lägre) än vad de korrigeringsfaktorerna som bara baseras på uppgivna köp och faktisk försäljning på Systembolagets visar i tabell 21.

Det första steget blir därför att skatta hur stor del av korrigeringsfaktorerna, enligt tabell 21, som beror på problemdrickarnas överrepresentation i bortfallet. Dessa beräkningar baseras alltså på data över respondenternas uppgivna köp på Systembolaget relaterat till faktisk försäljning på Systembolaget.

I tidigare studier har det antagits att andelen problemdrickare i befolkningen är 3 % men att endast 1 % nås i den här typen av undersökningar (Kühlhorn, m.fl., 1999; Leifman, 2000). Detta antagande används även i de här beräkningarna. När andelen problemdrickare räknas upp från 1 % till 3 % ökar täckningsgraden och den ursprungliga korrigeringskvoten ändras i motsvarande grad. Skillnaden mellan den ursprungliga och den nya kvoten skulle enligt detta resonemang alltså bero på bortfallet av problemdrickare. Om den ursprungliga korrigeringsfaktorn är 1,7 och den nya beräknas till 1,5 är skillnaden däremellan (0,2) den del som beror på problemdrickarna är underrepresenterade bland de svarande. Kvoten 1,5 är alltså den del som endast har att göra med den allmänna underreporteringen av de svarande respondenterna.

I de här beräkningarna definieras problemdrickarna som den procent av respondenterna i frågeundersökningen som dricker mest, enligt de uppgifter om

självrapporterad konsumtion på individnivå som också ingår i Monitor-mätningarnas frågeundersökning.

Nästa steg är att beräkna hur stor del av de olika delmängderna som problemdrickarna svarar för och ställa denna del mot motsvarande andelar för Systembolagets drycker (enligt tabell 21). Om exempelvis problemdrickarna svarar för en lägre andel av den totala resandeförseln av sprit än vad de svarar för när det gäller köp av sprit på Systembolaget blir korrigeringskvoten som beror på problemdrickarna mindre än för Systembolaget (alltså mindre än 0,2) och den totala korrigeringskvoten blir lägre än 1,7. Om problemdrickarna till exempel svarar för 4,5 % av all resandeförsel av sprit men för 9 % av alla spritköp på Systembolaget blir kvoten för resandeförsel 1,6 istället för 1,7 enligt följande beräkning: $0,2 \cdot (0,045/0,09) = 0,1$ och den totala korrigeringskvoten blir $1,5 + 0,1$, det vill säga 1,6.

Om istället problemdrickarna svarar för en högre andel jämfört med motsvarande drycks andel på Systembolaget ska den totala korrigeringsfaktorn räknas upp. Så visar sig vara fallet för samtliga köp av de olika smugglade alkoholdryckerna. Om exempelvis problemdrickarna svarar för 18 % av den sammanlagda köpvolymer av smugglad sprit, ska denna ställas mot Systembolagets andel om 9 % (som ovan). Korrigeringskvoten på grund av problemdrickarnas blir därmed $0,2 \cdot (0,18/0,09) = 0,4$. Den totala korrigeringen blir då i detta fall 1,9 ($1,5 + 0,4$) istället för den ursprungliga 1,7 som enbart baserades på täckningsgraden på köpen på Systembolaget.

Om problemdrickarnas andel av köp av en viss delmängd skulle vara exakt densamma som deras andel av köpen på Systembolaget av samma dryck, behålls den ursprungliga korrigeringsfaktorn för denna delmängd. Det skulle innebära att ingen ändring av den ursprungliga korrigeringsfaktorn behöver genomföras. På detta sätt får vi alltså fram dryckesspecifika korrigeringskvoter för resandeförsel, köp av smugglat och för hembränt.

Även om principen bakom dessa korrigeringar är fullt rimlig, bör det beaktas att de bygger på vissa antaganden. För det första att andelen problemdrickare i befolkningen är just 3 % och för det andra, att det inte har skett några betydande förändringar avseende i vilken utsträckning problemdrickare når i denna typ av undersökning. Att avstå ifrån att göra någon korrigering alls bedömer vi dock vara ett betydligt sämre alternativ.

Hur ser det då faktiskt ut bland problemdrickarna i Monitormätningarnas frågeundersökning? Den andel av de totala köpvolymer på Systembolaget som problemdrickarna står för åren 2019–2021 framgår av tabell 23. Exempelvis svarar denna grupp för 11,2 % av den totala mängden sprit som köpts på Systembolaget, 7,9 % av starkölsköpen, men endast för 3,6 % av det vin som köptes där. Om motsvarande andelar är lika stora för resandeförsel och köp av smugglat och hemtillverkning, behövs alltså ingen ytterligare ändring av korrigeringsfaktorerna. Så är dock inte fallet. Den andel som problemdrickarna

svarade för, när det gäller de aktuella delmängderna av oregistrerad alkohol, redovisas också i tabell 23.

Det framgår av tabellen att andelarna resandeförsel sprit och starköl i gruppen problemdrickare är lägre än deras motsvarande andelar av köp på Systembolaget. Problemdrickarnas andelar av köp av smugglad sprit och starköl är däremot högre jämfört med deras andelar av köpen på Systembolaget. Även hembränd sprit är avsevärt mer koncentrerad till gruppen problemdrickare jämfört med motsvarande andel av spritköpen på Systembolaget.

När det gäller resandeförsel av sprit och starköl betyder det att dessa delmängder ska räknas upp i mindre utsträckning än vad de initiala korrigeringskvoterna indikerade.

Tabell 23. Andel av de aktuella delmängderna som problemdrickarna (den procent som dricker mest) svarade för i genomsnitt under treårsperioden 2019–2021. Samtliga estimat är beräknade enligt den nya metodiken.

	Sprit	Starköl	Vin
Systembolaget	9,8 %	7,3 %	3,0 %
Resandeförsel	3,2 %	3,7 %	4,8 %
Köp av smugglat	35,8 %	20,3 %	..
Hemtillverkning	37,7 %	..	..

Ingen fråga ställs om smugglat starkvin eftersom nivåerna bedöms som ytterst små.
Hemtillverkning av vin och öl, köp av smugglat vin och cider, resandeförsel av starkvin och cider samt internetköp: antalet respondenter med värden har varit för litet för att kunna genomföra meningsfulla analyser.

Sammanfattningsvis kan det dock konstateras att de nya korrigerade kvoterna, då hänsyn tagits till bortfallet av problemdrickare, blir högre för köp av smugglat. Det beror alltså på att köp av smugglad alkohol är mer koncentrerad till problemdrickarna än vad köpen på Systembolaget är. Däremot blir kvoterna lägre för resandeförsel av sprit och starköl, vilket beror på att denna införsel är mindre koncentrerad till problemdrickarna än vad Systembolagsköpen är. För en detaljerad beskrivning av dessa korrigeringar, se Leifman & Trolldal (2014a) samt Nyfjäll & Trolldal (2022).

De dryckeskategorier som korrigeras för problemdrickarna på detta sätt är resandeförsel av sprit, starköl och vin, köp av smugglade sprit och starköl samt hemtillverkning av sprit. Övriga kategorier är så pass små att beräkningar av andelarna bland dem som dricker mest inte blir meningsfulla. För dessa kategorier används enbart den initiala korrigeringskvoten, utan ytterligare ändringar. Det gäller köp via internet, köp av smugglat vin och cider, resandeförsel av starkvin och cider, samt hemtillverkning av vin och öl. De slutgiltiga kvoterna för samtliga delmängder redovisas i tabell 24.

Tabell 24. Korrigeringskvoter med utgångspunkt i täckningsgraden mellan självrapporterade köp och faktisk försäljning på Systembolaget, samt korrigering för koncentrationen av de olika delmängderna bland problemdrickarna, 2001–2021.

Kvoter	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019a	2019b	2020	2021
Resandeförsel																						
Sprit	1,26	1,28	1,32	1,35	1,42	1,45	1,49	1,56	1,54	1,61	1,62	1,60	1,67	1,91	1,83	1,76	1,55	1,48	1,46	1,15	1,11	1,02
Starköl	1,28	1,28	1,29	1,31	1,31	1,33	1,30	1,31	1,27	1,27	1,25	1,31	1,35	1,36	1,33	1,31	1,31	1,32	1,32	1,05	1,03	1,03
Vin	0,93	0,94	0,95	0,98	1,00	1,01	1,02	1,06	1,06	1,11	1,12	1,12	1,15	1,17	1,16	1,16	1,15	1,16	1,18	0,95	1,00	1,02
Starkvin	0,67	0,68	0,69	0,73	0,73	0,73	0,69	0,69	0,67	0,68	0,68	0,74	0,74	0,86	0,93	0,96	0,83	0,70	0,77	0,52	0,64	0,69
Cider	.	.	.	.	.	1,24	1,25	1,27	1,19	1,18	1,18	1,33	1,33	1,40	1,35	1,38	1,18	1,15	1,04	0,68	0,73	0,72
Köp av smugglat																						
Sprit	1,32	1,41	1,52	1,60	1,63	1,63	1,67	1,77	1,71	1,79	1,86	2,05	2,28	2,43	2,31	2,01	2,11	2,13	2,38	1,88	1,71	1,54
Starköl	1,30	1,33	1,39	1,44	1,46	1,54	1,54	1,56	1,54	1,56	1,57	1,65	1,73	1,65	1,65	1,50	1,62	1,62	1,75	1,52	1,32	1,25
Vin	0,98	1,02	1,02	1,03	1,05	1,15	1,18	1,33	1,24	1,28	1,18	1,16	1,16	1,19	1,19	1,20	1,19	1,19	1,20	0,96	0,99	0,99
Cider	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1,20	1,33	1,33	1,40	1,35	1,38	1,18	1,15	1,04	0,68	0,73	0,72
Hemtillverkning																						
Sprit a)	0,063	0,063	0,059	0,054	0,043	0,035	0,027	0,023	0,026	0,033	0,040	0,035	0,029	0,026	0,025	0,023	0,026	0,025	0,022	0,020	0,021	0,026
Starköl	1,38	1,38	1,38	1,38	1,38	1,38	1,38	1,38	1,38	1,38	1,38	1,44	1,44	1,47	1,46	1,43	1,41	1,39	1,42	1,13	1,11	1,09
Vin	0,93	0,94	0,96	0,97	0,99	1,00	1,03	1,06	1,06	1,09	1,10	1,16	1,16	1,19	1,19	1,20	1,19	1,19	1,20	0,96	0,99	0,99
Systembolaget																						
Sprit	1,37	1,40	1,43	1,45	1,50	1,52	1,57	1,65	1,65	1,72	1,73	1,85	1,85	2,03	1,97	1,90	1,71	1,62	1,59	1,26	1,23	1,16
Starköl	1,38	1,38	1,38	1,38	1,38	1,38	1,38	1,38	1,38	1,38	1,38	1,44	1,44	1,47	1,46	1,43	1,41	1,39	1,42	1,13	1,11	1,09
Vin	0,93	0,94	0,96	0,97	0,99	1,00	1,03	1,06	1,06	1,09	1,10	1,16	1,16	1,19	1,19	1,20	1,19	1,19	1,20	0,96	0,99	0,99
Starkvin	0,68	0,68	0,68	0,68	0,68	0,68	0,68	0,68	0,68	0,68	0,68	0,74	0,74	0,86	0,93	0,96	0,83	0,70	0,77	0,52	0,64	0,69
Cider	1,20	1,20	1,20	1,20	1,20	1,20	1,20	1,20	1,20	1,20	1,20	1,33	1,33	1,40	1,35	1,38	1,18	1,15	1,04	0,68	0,73	0,72

a) Avser den andel som den hembrända spriten svarar för av den totala spritkonsumtionen. Tecknet . innebär att delmängderna inte mättes det aktuella året

CAN är ett nationellt kompetenscentrum som tar fram och sprider kunskap om alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar.

Vi följer konsumtions- och skadeutvecklingen genom undersökningar och forskning. Myndigheter och organisationer använder kunskap från CAN som underlag för beslut och insatser. Vi är en del av civilsamhället och i vår styrelse finns representanter för våra medlemsorganisationer. Där finns även olika myndigheter representerade.

Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning – www.can.se